

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MACEDONIA

ПУБЛИКАЦИЈА ЗА СТРУЧНИ И НАУЧНИ ТРУДОВИ ОД ОБЛАСТИТЕ НА ПРАВОТО И ЕКОНОМИЈАТА ПОВРЗАНИ СО КОРУПЦИЈАТА

AUDEO

Во временската рамка (2005-2007) Република Македонија или поточно, поединци кои во тоа време раководеле со државата, не покажаа доблест и разбирање за суштествена потреба на луѓето и прифатија да го одложат демонополизирањето на пазарот на телекомуникациски услуги за неколку години, се со цел да задоволат нечији интереси, а на товар на Граѓаните на Република Македонија.

Во денешниот период преку континуирани владини активности секторот на здравството минува своевидно премрежие. Кога започна, Министерот за Здравство најави дека „се работи за многу сериозни измени, кои ќе предизвикаат тектонски поместувања“, од кои здравствениот систем треба да излезе исчистен од аномалии и никакви можности за корупција. Во Февруари 2012 година веќе е во фаза на усвојување текстот на идниот Закон за Здравствена Заштита кој воведува т.н. „мрежа на здравствени установи“. Но според предложениот текст, со неа само ќе се зацврсти монополската положбата на ФЗОМ и јавното здравство, што не е никаква новина. Евидентно е дека треба не само да се промени законот туку и разбирањето на законодавецот за околности кои го чинат неговиот фундамент, отсликани низ човековите права и слободи, загарантирани со Уставот на Република Македонија и меѓународните конвенции ратификувани од неа и согласно тоа дел од домашниот правен поредок.

Во дополненије ја обработивме и медиумската покриеност од аспект на истражувачкото новинарство на разрешницата на аферата „Телеком.“ За да дојдеме поблиску со одговорот на прашањето: Колку и дали нашите медиуми се заинтересирани да истражуваат со цел обезбедување правилно и сеопфатно информирање за темите кои се од суштинско значење за граѓаните.?

Ви посакуваме пријатно читање на содржините исложени потанаму!

Содржина на ова издание:

Септември 2011 година

- [ФЗОМ](#) – Монопол или институција во интерес на на граѓаните

Јануари 2012 година

- [Разврската на аферата со Маѓар Телеком предизвик за македонската кривично правна практика](#)
- [Покриеност на аферата „Телеком“ со истражувачко новинарство во Јануари 2012](#)

Главен и одговорен Уредник: проф. д-р Слаѓана Тасева

Издава: Здружение Транспаренси Интернешнл – Македонија

Адреса: ул. „Наум Наумовски Борче“ бр.58, Скопје, Република Македонија; п.ф.: 270

контакт: info@transparency.org.mk; www.transparency.org.mk; тел.+38923217000

Септември 2011 –

ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ – МОНОПОЛ ИЛИ ИНСТИТУЦИЈА ВО ИНТЕРЕС НА ГРАЃАНИТЕ

ТИ-Македонија во минатогодишното Септемврско издание на Верувале или Не истакна:

Воздржувајќи се од либерализирање на пазарот на здравствени услуги, а правејќи го тоа „во корист на зачувување на здравјето на луѓето“, Републиката покажува дека нејзините овластени институции издале дозволи за работа на приватни здравствени установи и лиценци на лекари во кои таа нема доверба.

Во реалната ситуација, кога најелитните здравствени работници го напуштаат јавното здравство, ова тешко може да е оправдан став.

Се наметнува заклучокот дека фондот за здравствено осигурување со обезбедената монополска положба е извршител спроведува политики и им служи на целите на власта, односно на оние кои ги креираат политиките.

Мало нијансирање на овие состојби може да се очекува ако владата ја воспостави мрежата на здравствени установи, за што самата си зададе рок до 01.09 2011 година. Кај овие субјекти граѓаните треба да можат да добиваат здравствени услуги со така наречените „сини картони“.

Денес, во Февруари 2012, кога во Парламентот на усвојување е текстот на идниот Закон за Здравствена Заштита, оправдано се прашуваме дали долго ичекуваната мрежа на здравствени установи ќе доведе до очекуваното здравување на овој сектор и негова демонополизација.

[врска до целиот текст на анализата](#)

Јануари 2012 –

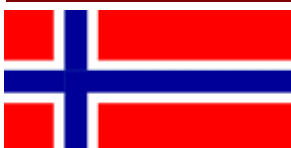
РАЗВРСКАТА НА АФЕРАТА СО МАЃАР ТЕЛЕКОМ – ПРЕДИЗВИК ЗА МАКЕДОНСКАТА КРИВИЧНО ПРАВНА ПРАКТИКА

ТИ-Македонија изработи Информација заснована врз релевантни и јавни документи, следејќи го отворањето на епилогот на внатрешната истрага за работењето на Маѓар Телеком во периодот од 2000 година од 2007 година. Истрагата беше водена од американската правна куќа „Вајт и Чејс“ по иницијатива на внатрешната ревизија во компанијата поради сомневање во законитоста на склучени и исплатени договори од кои би произлегла низа на коруптивни кривични дела, предвидени со Законот за странски коруптивни постапки Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) на САД, односно казниви според македонското и законодавства на други држави.

Интересот на ТИ-Македонија за оваа тема произлезе од причини што дел од овие договори се тесно поврзани со филијали на Маѓар Телеком во Македонија како Македонски Телеком АД – Скопје и Камени Мост Комуникации АД – Скопје. Во овој Финален Извештај помеѓу другото се наведува дека помеѓу 2000 и 2006 година мала група на поранешни високи извршни лица на Компанијата и на Македонски филијали на Компанијата, одобриле трошење од околу 24 милиони евра низ повеќе од 20 сомнителни договори за консалтинг, лобирање, и други договори.

Во Финалниот извештај се заклучува: „Доказите покажуваат дека, спротивно на правилата, бројни од овие договори биле преземени за да се добијат специфични регулаторни погодности од Владата на Македонија. Компаниите воопштено ги добиле погодностите кои биле барани и потоа направиле издатоци под еден или повеќе од договорите под сомнеж. Има докази дека преостанатите договори исто така биле незаконски и формирале целина на средства достапна за намени други од оние кои биле посочени во самите договори.“

[врска до целиот текст на извештајот](#)

Оваа публикација е подготвена со финансиска поддршка од Амбасадата на Кралството Норвешка во Република Македонија. За содржината на овој документ одговара Transparency International – Macedonia и во никој случај не може да се смета како став на Амбасадата на Кралството Норвешка.

ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

– МОНОПОЛ ИЛИ ИНСТИТУЦИЈА ВО ИНТЕРЕС НА ГРАЃАНИТЕ

Придонесот за здравствено осигурување кој го плаќа секој осигуреник е давачка, а Законот за здравствено осигурување безобразно напишан текст кој служи за манипулирање со средствата за здравствено осигурување преку ФЗО, за цели на оној кој е на власт, без разлика кој и да е.

Фондот за здравствено осигурување има монополска положба востановена со закон, а целиот систем на здравствено осигурување им служи на целите на оние што ги креираат политиките.

Транспаренси Интернешнел - Македонија (ТИ-М) следејќи го движењето на јавните пари во очи низа на законски и под законски решенија кои уредуваат различни полиња од јавен интерес за граѓаните, а на кои смета дека треба да се осврне. Овој пат тоа е реформата или поточно кажано еволуцијата на здравствениот систем.

Ќе се осврнеме на дел од системот, поконкретно на здравственото осигурување гледано низ во уставот утврдените начела на солидарност и еднаквост.

Според член 34 од Уставот на Република Македонија граѓаните имаат право на **социјална сигурност и социјално осигурување** утврдени со закон и со колективен договор.

Според следниот член 35 Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со **начелото на социјална праведност**.

Според член 39 на секој граѓанин му се **гарантира правото на здравствена заштита**. Граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Според одлуката на Уставниот суд на Република Македонија У.бр151/97 „Од изнесените одредби произлегува дека гарантираното право на здравствена заштита на граѓаните, како едно од социјалните права на човекот, граѓанинот ги остварува под услови, на начин и во постапка утврдени со закон и со колективен договор врз начелото на социјална праведност.

Грижата за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните, во конкретниот случај правото на здравствена заштита, Републиката ја остварува со донесување на нормативни акти со кои ги утврдува изворите на средствата за остварување на ова право и под еднакви услови да го носат товарот на обезбедувањето на средствата.

Во согласност со тоа, воведувањето на задолжителното здравствено осигурување како систем на односи во задоволувањето на здравствените

потреби на граѓаните и нивната подеднаква одговорност и обврска за чување на здравјето на луѓето, произлегува од член 39 став 2 на Уставот.“

Разгледувајќи претставки од професионалци во правната струка доставени до нашата канцеларија, како и претходни Иницијативи поднесени пред Уставниот суд на Република Македонија ТИ-М се соочи со низа на прашања:

1. Дали и до кој степен со постојната законска и институционална рамка во Република Македонија е постигнато обезбедување на со Уставот гарантираните права на граѓаните на здравствена заштита?

Законот за здравствена заштита е донесен на 31 јули 1991 година односно е објавен во Службен весник на Република Македонија бр.38/91). Со овој закон се воспоставува системот на задолжително здравствено осигурување. Тогашните здравствени организации во согласност со закон можеа да се основаат како јавна, задружна, мешовита и приватна.

Во една од новелите на Законот за здравствена заштита (Службен весник на Република Македонија бр.84/05 од 03.10 2005 година) во членот 32 се додава нов став 4 кој гласи:

„Владата на Република Македонија, по предлог на министерот за здравство, утврдува мрежа на здравствените установи во Република Македонија.“

Во член 8 на новела на Законот за здравствена заштита од 14.04 2011 година (Службен весник на Република Македонија бр.53/11) се утврдува дека: „Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за здравство, мрежата на здравствените установи во Република Македонија од членот 32 став 4 ќе ја утврди до 01 септември 2011 година.

Верувале или Не но оваа мрежа не е воспоставена цели 7 години. Колку што ни е познато не постои и денес.

Законот за Здравствено осигурување е објавен во Службен весник на Република Македонија бр.25/00. Со овој закон се основа Фондот за здравствено осигурување за спроведување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување, се утврдува здравственото осигурување како задолжително и доброволно, а во член 5 став 1 низ 15 точки законодавецот пропишува кој сè за задолжително се осигурува.

Дополнително во став 2 на овој член се утврдува дека граѓаните кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување преку овие 15

точки можат да пристапат кон задолжителното здравствено осигурување заради користење на правото на здравствени услуги од членот 9 на овој закон.

Точно е тоа дека секој може да се лечи каде што сака.

Точно е тоа дека на секој осигуреник му следува здравствена услуга платена од Фондот за здравствено осигурување.

Исто така, точно е дека Фондот купува здравствени услуги таму каде што тој сака.

2. Зошто граѓанинот не може здравствената услуга за себе да ја побара и добие каде што тој смета дека е најдобро за него (па макар и со доплата) и за тоа да си ги добие средствата кои му следуваат, кои Фондот и онака ги троши за покривање на здравствената услуга?

Средства кои во фондот се слеале токму за таа намена, да послужат за плаќање на здравствена услуга.

Но, такви се сегашните законски решенија.

Во оваа насока дополнителни прашања се:

а) Дали со ваквата поставеност Уставните заложби се оддалечуваат од граѓанинот?

б) Дали законското решение остава простор за дискриминација по имотна основа и на оние кои се повеќе и на оние кои се помалку имотни?

Оние кои се помалку имотни би доплатиле за да добијат, брза, ефективна и соодветна здравствена услуга од таму каде тие мислат дека треба да ја побараат.

Поимотните пак, плаќаат двојно, и партиципација за задолжително здравствено осигурување и за здравствената услуга која можат финансиски целосно да си ја дозволат во здравствена установа каде тие мислат дека треба да побараат.

Да потсетиме на подвлечениот текст од одлуката на Уставниот суд цитирана на почетокот:

„Грижата за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните, во конкретниот случај правото на здравствена заштита, Републиката ја остварува со донесување на нормативни акти со кои ги утврдува изворите на средствата за остварување на ова право и под еднакви услови да го носат товарот на обезбедувањето на средствата.“

Овдека се зборува за целите заради кои се обезбедуваат средства, за товарот на обезбедување на средствата, за нивната намена, но не и за тоа каде тие средства ќе бидат потрошени.

3. Какво е законското решение за Фондот за Здравствено Осигурување?

Накратко: ФЗО со законската рамка во ЗЗО е поставен како правно лице кое врши јавни овластувања.

Јавните овластувања, според правната наука се функции на државата чие вршење со закон им се доверува на други субјекти како физички или правни лица. „Јавното овластување на субјектите им дава способност во однос на поединците, правни лица и други субјекти да настапуваат со авторитет на власт, па затоа за нив важат правилата што се однесуваат на органите на власта.“ (цитат од У.бр.27/10 на Уставниот суд на Република Македонија).

Оваа област во Република Македонија е регулирана со Законот за организација на работата на органите на државната управа (ЗОРОДУ).

Со Законот за здравствено осигурување Фондот е овластен:

- да плаќа здравствени услуги;
 - o фондот е купувач на здравствени услуги во интерес на граѓаните за што склучува и раскинува договори со здравствените установи;
- да утврдува референтни цени на здравствени услуги, лекови и ортопедски помагала и;
- да избира и склучува договори со најповолни странски здравствени установи заради обезбедување на здравствени услуги кои не се вршат во државата;
- да одлучува за правата од задолжителното здравствено осигурување во прв степен;

но исто така и:

- да донесува општи акти кои ги објавува во Службен весник на Република Македонија,
- управува со трезорската сметка и сметките на ЈЗУ преку посебни трезорски сметки за:
 - o средствата на ЈЗУ;
 - ЈЗУ не смеат да отвораат сметки и да депонираат средства кај носители на платен промет;
 - o средствата од Фондот;
 - средства од програмите за здравствена заштита;
 - средства од сопствени приходи;
 - средства од донации.

Средствата за работа за ФЗО се обезбедуваат од:

1. придонесот за задолжително здравствено осигурување;
2. дополнителен придонес за случај на повреда на работа и професионално заболување;
3. учество на осигурениците;
4. буџетот на Републиката;
5. камати и дивиденди;
6. подароци, легати;
7. 1% од бруто полисираната премија за задолжително осигурување на сопственици односно корисници на моторни возила од одговорност за

штети предизвикани на трети лица, вклучувајќи ја и т.н. зелена карта; и

8. други приходи.

Здравјето нема цена, па сепак според член 63 од ЗЗО, Фондот врз основа на начелата на ефикасно, ефективно и економично користење на средствата ги покрива трошоците за:

1. здравствените услуги опфатени во основниот пакет на здравствените услуги што здравствените установи го пружаат на осигурените лица;
2. лекови ...
3. протези ...
4. парични надоместоци;
5. инвестициони вложувања за создавање и подобрување на условите за укажување на здравствените услуги на осигурените лица;
6. вршењето на функцијата на фондот;
7. дел од мерките и активностите за спроведување на превентивните и други програми за лекување одредени болести како и за хендикепираните лица, согласно Законот за здравствена заштита и
8. други потреби за спроведување на задолжителното здравствено осигурување.

Затоа и следните прашања:

4. Дали фондот има монополска положба востановена со закон? И тоа токму за една од најбитните сфери за секој граѓанин, неговото здравје!

Во член 55 од Уставот на Република Македонија:

Се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото.

Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено

заради одбраната на Републиката, зачувување на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Воздржувајќи се од либерализирање на пазарот на здравствени услуги а правејќи го тоа „во корист на зачувување на здравјето на луѓето“, Републиката покажува дека нејзините овластени институции издале дозволи за работа на приватни здравствени установи и лиценци на лекари во кои таа нема доверба.

Во реалната ситуација, кога најелитните здравствени работници го напуштаат јавното здравство, ова тешко може да е оправдан став.

Се наметнува заклучокот дека фондот за здравствено осигурување со обезбедената монополска положба е извршител спроведува политики и им служи на целите на власта, односно на оние кои ги креираат политиките.

Мало нијансирање на овие состојби може да се очекува ако владата ја воспостави мрежата на здравствени установи, за што самата си зададе рок до 01.09 2011 година. Кај овие субјекти граѓаните треба да можат да добиваат здравствени услуги со така наречените „сини картони“.

Ова решение би било во согласност со Уставот и донекаде ќе го демонополизира ФЗО во неговите овластувања, бидејќи Владата ќе постави листа (мрежа) на субјекти со кои Фондот ќе мора да склучува договори и да им плаќа за дадените здравствени услуги.

Поинаку, сфаќајќи го придонесот за здравствено осигурување кој го плаќа секој осигуреник само како давачка, Законот за здравствено осигурување ќе остане безобразно напишан текст да служи за манипулирање со средствата за здравствено осигурување преку ФЗО, за цели на оној кој е на власт, без разлика кој и да е.

РАЗВРСКАТА НА АФЕРАТА СО МАЃАР ТЕЛЕКОМ **ПРЕДИЗВИК ЗА МАКЕДОНСКАТА КРИВИЧНО ПРАВНА ПРАКТИКА**

Transparency International – Macedonia изработи ИнформацИја заснована врз релевантни и јавни документи, следејќи го отворањето на епилогот на истрагата за работењето на Маѓар Телеком во периодот од 2000 година од 2007 година.

Истрагата беше водена од американската правна куќа Вајт и Чејс по иницијатива на внатрешната ревизија во компанијата поради сомневање во законитоста на склучени и исплатени договори од кои би произлегла низа на коруптивни кривични дела, предвидени со Законот за странски коруптивни постапки Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) на САД, односно казниви според македонското и законодавства на други држави.

Интересот на ТИ-М произлезе од причини што дел од овие договори се тесно поврзани со филијали на Маѓар Телеком во Македонија како Македонски Телеком АД – Скопје и Камени Мост Комуникации АД – Скопје, а Вајт и Чејс истакнуваат основан сомнеж со наводи за корумпирање на функционери и челници на политички партии во Македонија од страна на раководни лица во Македонски Телекомуникации АД, се заради стекнување со погодности на пазарот на телекомуникациски услуги во 2005 година и 2006 година.

Во предвид беа земени Годишниот Извештај на Групата на Македонски Телеком за 2009 година и други годишни извештаи на оваа компанија, судски и други јавно објавени документи на американската Комисија за хартии од вредност и Министерството за Правда на САД датирани од 29.12.2011 година, како и извештавања за активности на домашните органи надлежни за кривичен прогон.

* * *

Во годишниот финансиски извештај на Македонски Телеком А.Д. за 2009 датиран со 30.04.2010 година поднесен до Комисија за хартии од вредност на Република Македонија¹ (на страница 1 од 13 во Прилогот на поднесокот датиран со 26.03.2010 година) помеѓу другото се наведува дека:

Во февруари 2006 година, Маѓар Телеком сопственик на контролниот пакет на Македонски Телеком АД – Скопје преку Камени Мост Комуникации А.Д. - Скопје (Stonebridge Communications AD – Скопје) објави дека спроведува внатрешна истрага околу договори склучени од негова филијала кои можеби се спротивни на политиката на компанијата и на одредени национални закони и законодавства. Оваа истрага, покрената по иницијатива и под надзор на внатрешната ревизија на компанијата, била спроведена од американската куќа за правно застапување Вајт и Кејс (White & Case LLP) во својство на независен правен советник, во соработка со советници за финансии и форензични стручњаци за дигитални податоци.

Вајт и Кејс² за обемот на мандатот на внатрешната истрага во врска со активностите на Маѓар Телеком и негови филијали Република Македонија истакнуваат дека опфаќал: „факти и услови кои произлегуваат од или се поврзани со, помеѓу другото, приватизација на Македонски Телекомуникации А.Д.³, одредени договори за консалтинг и за лобирање поврзани со тоа, и последователни дејствија на Македонски Телекомуникации, вклучувајќи договори со Космотелко Валју Адед Сервицес С.А. (Cosmotelko Value Added Services S.A.), Чаптекс Холдинг Лимитед (Chaptex Holdings Limited) и/или нивни експозитури и интеракција со владини функционери поврзани со дејностите на Македонски Телекомуникации А.Д. Истрагата и резултатите се со оправдан интерес за Компанијата.“ Финалниот извештај Вајт и Кејс го предале на внатрешната ревизија на Маѓар Телеком на 28 Ноември 2009 година.

Наодите од внатрешната истрагата Маѓар Телеком доброволно ги открил на Американската Комисија за Хартии од Вредност, Американското Министерство за Правда, Унгарските власти за финансиски надзор и Унгарското Национално Биро за Истраги но и на македонските власти што довело до отворање на бројни кривични истраги.

¹ Документот е достапен на интернет локација со адреса:
http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=annual%20report%20for%202009%20makedonski%20telekom.pdf&source=web&cd=4&sqi=2&ved=0CD4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.telekom.mk%2Fdownload%2FInvestor_Relations%2F2009%2FAnnual%2520report%2520for%25202009%2520Makedonski%2520Telekom.pdf&ei=JCKjT626FYvG-QbGmY3SCA&usq=AFQjCNFicEzECjuu2AV64ere-vPZvuJ_7w

² Достапен во Прилог А - 1
Документот е достапен на интернет локација со адреса:
http://www.whitecase.com/privatedatapolicy_magyar/

³ Подоцна откако дел на акциите на компанијата беше приватизарн, Македонски Телекомуникации А.Д. Скопје го променил својот назив во Македонски Телеком А.Д. за електронски комуникации - Скопје.

Во Годишниот Извештај⁴ за активностите на Групата на Македонски Телеком А.Д. – Скопје во 2009 година во §4 се наведува дека „во Финалниот Извештај се содржани следните наоди и заклучоци засновани на доказите кои биле достапни на Внатрешната ревизија на Маѓар Телеком и на нејзиниот советник (Вајт и Кејс)“ па во алинеа 1 на §4 се наведува дека:

„... има докази дека одредени поранешни вработени намерно уништиле документи поврзани со активностите преземени во Македонија од страна на Маѓар Телеком и неговите подредени.“⁵

Како и во алинеа 2 на §4

Помеѓу 2000 и 2006 година мала група на поранешни високи извршни лица на Компанијата и на Македонски филијали на Компанијата, одобриле трошење од околу 24 милиони евра низ повеќе од 20 сомнителни договори за консалтинг, лобирање, и други договори (вклучувајќи одредени договори помеѓу Компанијата и нејзини филијали од една страна и филијали на Кипарска консалтинг компанија од друга страна). Во Финалниот извештај се заклучува дека:

... „достапните докази не потврдуваат дека се законити договорите според кои овие трошоци биле направени.“

Во алинеа 3 на §4 се дополнува:

„ Доказите покажуваат дека, спротивно на правилата, бројни од овие договори биле преземени за да се добијат специфични регулаторни погодности од Владата на Македонија. Компаниите воопштено ги добиле погодностите кои биле барани и потоа направиле издатоци под еден или повеќе од договорите под сомнеж. Има докази дека преостанатите договори исто така биле незаконски и формирале целина на средства достапна за намени други од оние кои биле посочени во самите договори.“ Сепак, советникот на Внатрешната ревизија на Маѓар Телеком немал пристап до докази кои можат да ги идентификуваат крајните корисници на овие издатоци.

Овој Извештај содржи и опис (даден во прилог на овој текст) на дејствијата кои домашните органи ги извршиле кај или во врска со работењето на Компанијата, поврзани со поединости во Финалниот Извештај односно со одредени договори за консалтинг услуги во периодот на 2008 до 2010 година.

Поради сознанија за овие околности ТИ–Македонија се впушти во анализа на достапните документи од американските институции и од други релевантни домашни и странски извори (дадени во Прилог-Б на овој текст) заради утврдување на заклучоци за тоа:

- дали дејствијата на Маѓар Телеком, Плц. преку и од неговата филијала во Република Македонија Македонски Телекомуникации АД Скопје, се казниви и според домашното право;
- дали наводите, изјавите и доказите во Извештаите и списите на предметите пред судовите во САД може, и доколку може до која мерка може, да се искористат според домашното право, заради остварување на целите на кривичното гонење во рамките на правната држава во Република Македонија;
- дали кривичната одговорност предвидена за правните лица воведена во македонското казнено право во 2004 година може да се однесува на некој од посочените договори, како и
- одговорноста за содржината на финансиските извештаи на одредени правни лица (Македонски Телеком АД, Камени Мост Комуникации А.Д. Скопје, Телемакедонија АД Скопје и други) за 2005 година и за 2006 година доставени до македонската Комисија за хартии од

⁴ Документот е достапен на интернет локација со адреса:
http://www.telekom.mk/download/Investor_Relations/2011/godisno_sobranie14_4_ENG/6.1_MKT

Во делумен превод е достапен во Прилог А - 2

⁵ Оваа истрага дополнително била отежната поради тоа што некои вработени во компанијата избришале дигитални документи од нивните компјутери, со користење на специјален софтвер за пребришување на податоци од тврдите дискови, и со тоа правевјќи ги трајно неповратни. Ова бришење се случило откако бил издаден меморандумот со кој се барало сите документи поврзани со одредени договори да бидат задржани со својата оригинална содржина. Маѓар Телеком најпрвин не ја одобрил, но потоа ја прифатил оставката на бројни вработени, вклучувајќи и високи функционери на Маѓар Телеком и негови филијали. (Еван Сатерленд; „Поткуп и корупција во телекомуникациите – обвиненија според Законот за странски коруптивни практики (Foreign Corrupt Practices Act (FCPA));“ страница 18

Документот со овие наводи е достапен на интернет локација со адреса:

http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=tprc-2011-ict-3&source=web&cd=5&ved=0CDkQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.tprcweb.com%2Fdownloads%2F2011%2FICT%2520n%2520Developing%2520Countries%2Ftprc-2011-ict-3.pdf&ei=NOMjT6TvL4aB0svROM4I&usg=AFQjCNFozGbbNw6ORYJ4iBiNHlpS5k_D3Q

вредност и други надлежни институции согласно прописите кои се однесуваат на акционерските друштва и даноците.

Дополнително,

дали актуелното законодавство на Република Македонија овозможува успешно да се пресретне ваква или слична коруптивна шема на економски оператори доколку би се случувала сега на територијата на Република Македонија или во странство?

По покренатата постапка од страна на овластените органи за кривично гонење во САД против Дојче Телеком и судските обвиненија против Маѓар Телеком на 29.12.2011 година во САД се склучени Спогодби за условно мирување од две и две години и седум календарски денови.

Поединечно пристапувајќи во овие Спогодби Дојче Телеком и Маѓар Телеком прифаќаат дека:

„... Дојче Телеком признава, прифаќа и ја потврдува неговата одговорност за неговите поведенија прикажани подолу во Апендикс А и се сложува да не дава никакви изјави кои се во спротивност нна Апендикс А.“

„... МАЃАР ТЕЛЕКОМ признава, прифаќа и потврдува дека е одговорен за делата на неговите службеници, вработени, агенти, и оние субсидиари на Маѓар Телеком како што е оптоварено во Обвинителниот Акт, прикажано во о Изјавата за Факти приклучена кон ова како Прилог А вклучен како референца кон оваа Спогодба, и дека обвиненијата опишани во Обвинителниот Акт и фактите прикажани во Прилогот А се точни и вистинити. Доколку Министерството за Правда продолжи со постапувањето кое е во мирување согласно оваа Спогодба, Маѓар Телеком се сложува дека нема да се противи на неговата прифативост ниту ќе се противи на Изјавата за факти во било кое такво постапување, вклучувајќи и постапка за вина или постапка за утврдување на казна.“

Овие постапки се резултат на, според подносителите (Американското Министерство за Правда и Американското Јавното обвинителство), основани сомненија за сторени повреди на одредби од Законот за странски коруптивни практики (Foreign Corrupt Practices Act (FCPA)) и Законот за Промет (Exchange Act од 1934 година) стекнати врз основа на резултатите од темелна длабинска внатрешна ревизија во Маѓар Телеком, дополнителни истражни дејствија на ФБИ и меѓународна соработка со органи во повеќе држави меѓу кои и со релевантни органи во Република Македонија.

Од наводите во приложените документи може да се увиди дека има силни причини за постоење на повеќе од оправдан сомнеж за тоа дека:

1. Тогашните извршни лица во Маѓар Телеком Плц. тужените Елек Штрауб, поранешен Претседател и Извршен директор на Маѓар Телеком, Плц. (Маѓар Телеком“); Андрас Балох и Томас Мораи, две поранешни извршни лица во Стратешкиот Оддел на Маѓар Телеком, со знаење на високи одговорни лица во Дојче Телеком, во почетокот на 2005 година, осмислиле и почнале да спроведуваат коруптивна шема заради постигнување на неоправдани погодности со цел за постигнување поголем профит за филијала на Маѓар Телеком во телекомуникацискиот бизнис во Република Македонија.
2. Коруптивната шема, разработена од овие три лица на почетокот на 2005 година, била испровоцирана од, според нив, негативните ефекти до кои би довело ревнското имплементирање на одредбите на Законот за Телекомуникации со кој се предвидувало воведување на трет оператор на пазарот на мобилната телефонија како и повисоки давачки за користење на радио фреквенции.
3. Овие негативни последици требало да бидат спречени со:
 - Уценување на македонската Влада во врска со големината на дивидендата која ќе биде распоредена помеѓу сопствениците на акции, преку користење на слабостите во договорот за продажба на акции на Македонски Телеком А.Д. Скопје. Со тоа проектираниот Буџет на Република Македонија за 2005 година би останал непокриен за 40 до 96 милиони евра;
 - Давање на поткуп на лидери на коалициони политички партии и раководни функционери на Владата на Република Македонија како и членови на Агенцијата за електронски комуникации.

Сомнежот е оправдан од причини што:

- Посочените правни лица овие наводи ги прифаќаат како точни, вистинити и за нив неспорни што се должи пред се на фактите и доказите од внатрешната ревизија спроведена по откривањето на неправилностите во работењето на Маѓар Телеком;

- i. При ревизијата се повратени избришани документи од службените компјутери на Маѓар Телеком кои ги користеле Штрауб, Балох и Морваи, во кои се содржани скици за развивање на коруптивната шема заради постигнување на саканите погодности;
- ii. Постоене на исплати од сметки на Македонски Телекомуникации А.Д. Скопје по договори кои не ја оправдуваат својата цел;
- iii. Реалноста во Република Македонија во периодот од 2005 година до 2007 година точно се совпаѓа со заканата за не исплаќање на дивиденда, исполнетоста на посакуваните и проектираните цели на развиената коруптивна шема, односно тоа што било побарано како пазарна погодност за Македонски Телеком А.Д. Скопје чии акции ги држи Камени Мост Комуникации АД Скопје, во целосна сопственост на Маѓар Телеком.

Деталите за тоа кои докази може да се очекува дека ќе бидат презентирани од страна на Министерството за правда во кривичните предмети и од страна на SEC против тројцата тужени може да се препознаат во низа на параграфи на оваа Тужба поднесена од SEC на 29.12.2011 година. Во постапката Тужителот пред судот во САД ќе се обиде недвосмислено да ги докаже своите наводи со докази кои допрва треба да го видат светлото на денот но се посочени во документите приложени подолу. Во тој период, и конечно по завршување на постапката односно по истекот на условувањето во кривичните предмети, доказите ќе станат јавно достапни. Во нив се наведени имиња на правни и физички лица кои имале различни улоги во оваа, наводна, коруптивна шема, од организаторите, пасивните и активните изведувачи, нивни посредници, даватели и приматели на парични средства како и рутите по кои се движеле овие средства до својата крајна дестинација.

Дејствија преземени од тужените Елек Штрауб, Андас Балох и Томас Морваи и обвинетите Маѓар Телеком и Дојче Телеком релевантни за осознавање и анализа на околностите во Република Македонија, за физичките лица се посочени во Тужбата на SEC против трите поранешни извршни лица, а за правните лица се содржани во Прилог А на Спогодба за Условено мирување на понатамошно гонење со Маѓар Телеком (документ во Прилог-Б/1-Х; §1 до §33 приложени во превод), исти со текстот во §2 до §34 од Информација за криминал⁶ документ во Прилог-Б/1-Х, и по обемни од текстот во Прилог А на Писмо за разбирање за Спогодбено условено мирување на понатамошно гонење упатено до Дојче Телеком.

Евентуалниот *modus operandi* (начин на сторување) и наводите за веројатните дејствија, како и последиците кои произлегле од нив се прикажани во Тужбата која ќе ја води Американската Комисија за Хартии од Вредност против Штрауб, Балох и Морваи пред судот во Њујорк, од која во овој извештај, исто така се издвоени во превод релевантните параграфи дадени во Прилог-Б/1 на овој текст.

Наводите за дејствијата за кои се товари Маѓар Телеком како правно лице се наведени како утврдени во документите на Министерството за Правда (кривичен дел, оддел за измами) на САД и Јавното обвинителство за Источниот округ на Вирџинија и признаени од обвинетата страна Маѓар Телеком, Плц.,(§1 и §2 од Спогодба за Условено мирување на понатамошно гонење (чиј составен дел е и Информација за Обвинение (Кривичен предмет бр.1:11CR00597)) од 29.12.2011 година (Deferred Prosecution Agreement); од 29.12.2011 година.

Извадоци од текст на веб портал посветен на повреди на FCPA под наслов: „Детално за постапките против Маѓар Телеком и Дојче Телеком“ во врска со тоа кој друг, освен директните планери и извршители, знаел за коруптивната шема развиена од раководните лица на Маѓар Телеком: „Конечно, се што некој може да дознае читајќи ја Спогодбата за мирување на гонење е дека извршно лице на Дојче Телеком било и член на управниот одбор на Маѓар Телеком и на една од неговите филијали, и дека истиот има пасивно сознание за (коруптивната прим.) шема и подоцна дознал од извршните лица на Маѓар Телеком за заобиколувањето на внатрешните контроли на Маѓар Телеком.“⁷

„Во Спогодбата исто така се кажува дека извршното лице на Дојче Телеком било член на управниот одбор на Маѓар Телеком и на филијала на МакТел за мобилна телефонија. Според Спогодбата, 'извршното лице на Маѓар Телеком го поддржало' влегувањето на Маѓар Телеком во спогодба опишана претходно и дека ова лице било свесно дека потпишаната спогодба 'не била чувана во книговодствената евиденција на Маѓар Телеком.' Во врска со шарлатанските договори со посредникот Грк искористени за заобиколување на внатрешните контроли

⁶ Еквивалент на Обвинителен Акт во домашното право.

⁷ “Yet all one learns from reading the NPA is that a Deutsche Telekom executive was a board member of Magyar Telekom and one of its subsidiaries and that the executive had passive knowledge of the scheme and later learned of the Magyar Telekom executives circumvention of Magyar Telekom’s internal controls.”

Документот со овие наводи е достапен на интернет локација со адреса:

<http://www.fcraprofessor.com/in-depth-on-the-magyar-telekom-and-deutsche-telekom-enforcement-action>

на Маѓар Телеком и за да се избегне откривање, Спогодбата кажува дека извршното лице на Дојче Телеком' по-доцна дознало за овие договори и за околностите под кои тие биле потпишани (извршени).“

Дојче Телеком АД во моментот чека на одобрување од Американското Министерство за Правда (Department of Justice), Федералната Комисија за Трговија (Federal Trade Commission (FTC)), Федералната Комисија за Комуникации (Federal Communications Commission (FCC)) за продажба на Т-Мобиле САД (T-Mobile USA) на AT&T.

Табеларниот приказ подолу содржи имиња на органи кои постапиле по сознанија од исказите во финансиските извештаи на Маѓар Телеком со цел утврдување на околности и факти за сторени кривични дела пред надлежните домашни судови заради казнување на сторителите, во врска со незаконити дејствија на негови високи извршни функционери во Република Македонија за време на 2005 година и 2006 година.

САД	Република Македонија
Комисија за хартии од вредност Securities and Exchange Commission (SEC)	Министерство за внатрешни работи на Република Македонија
Американско Министерство за Правда (кривичен дел, оддел за измами) [US Department of Justice, Criminal Division, Fraud Section]; и Јавното обвинителство за Источниот округ на Вирџинија [US Attorney's Office for Eastern District of Virginia]	Јавно Обвинителство на Република Македонија

Табеларниот приказ подолу содржи наслови на актите поднесени од овие органи, соодветно и за органите и за државите.

	Република Македонија
Комисија за хартии од вредност Securities and Exchange Commission (SEC)	Министерство за внатрешни работи на Република Македонија
Цивилна Тужба против три лица високи извршни функционери на Маѓар Телеком и тоа: – Елек Штрауб – Андрас Балох – Томас Морваи ОРГАНИЗАТОРИ	Кривична пријава против четири лица, поранешни високи функционери во Македонски Телеком А.Д.: – Атила Сендреј – Ролф Плат – Михаил Кефалијанис – Золтан Кишиус ИЗВРШИТЕЛИ
Американско Министерство за Правда Јавното обвинителство	Јавното обвинителство
Спогодба за Условено мирување на судско постапување по Обвинителен Акт за три дела на повреда на одредби на ФСРА во 2005 година и 2006 година против: – Маѓар Телеком Плц. на две години и седум денови; Спогодба за Условено мирување на гонење поради повреда на одредби на ФСРА во 2005 година за против: – Дојче Телеком на две години; КОРИСНИЦИ	Обвинителен Акт против четири лица за сторено дело Злоупотреба на службена должност и овластувања, според член XXX од КЗ на Република Македонија: – Атила Сендреј – Ролф Плат – Михаил Кефалијанис – Золтан Кишиус ИЗВРШИТЕЛИ

Од погоре прикажаното се гледа дека постојат одредени сличности и големи разлики.

Од увидот во документите на органите кои постапуваат во САД и информациите од Пријавата⁸ на МВР како и Обвинителниот Акт на ЈО⁹ може да се препознае образец на совпаѓање во тоа дека:

- Идејните творци и планерите на коруптивната шема (тужени во САД) им биле претпоставени и наредбодавци на обвинетите извршители во Република Македонија.
- Постои поврзаност помеѓу сите овие лица во насока на склучување и вршење на трансакции од сметки на Македонски Телеком А.Д. Скопје кон Кипар. Оваа поврзаност е евидентна, нераскинлива и признаена од Маѓар Телеком во Спогодбата со Министерството за Правда.
- ЈО на Р. Македонија не повело постапка против организаторите на коруптивната шема и наредбодавците туку само против извршителите.
- За разлика од ЈО на Р. Македонија, органите во САД ги товарат токму овие лица, занемарувајќи го оние кои (ако не биле тие ќе биле некои други) само ја спровеле наредбата и формално ставиле потпис на документите.
- Во овој случај се работи за повеќе договори кои со својата (прикажана) цел не се соодветни на она што нарачувачот (Македонски Телекомуникации А.Д. - Скопје) го добил за возврат на парите кои, и покрај тоа, ги исплатил.
- Бројот на договори и трансакции кои ги третираат органите од САД е поголем од бројот на договорите и трансакциите што ги третираат органите на прогон во Р. Македонија.
- Разлики постои и во вкупната сума на пари. Овие разлики се дадени во табеларен приказ подолу.
- Исто така, ЈО на Р. Македонија нема подигнато обвинение против правното лице, иако кривична одговорност за правните лица во нашето кривично законодавство има од 2004 година. Одговорноста за делата на неговата филијала во Република Македонија односно Македонски Телеком А.Д. Скопје, Маѓар Телеком непобитно ја признава во Спогодбата со Министерството за Правда.

Во САД сметат дека се работи за коруптивна шема чии идејните творци и планерите треба по судски пат да се соочат со последиците. Маѓар Телеком како правно лице кое се стекнало со погодности и направило повреди на ФСРА се соочува со судско кривично гонење. Организаторите се товарат со Тужба која бара тие да ги вратат незаконски стекнатите придобивки и да се стават во таква положба повеќе да не можат да вршат вакви дела.

⁸ Од официјалниот веб портал на МВР.

⁹ Од медиуми.

Разлики во бројот на договори, трансакции и во вкупната сума на пари.

САД	Република Македонија
Американско Министерство за Правда	Јавното обвинителство
Седум договори Вкупна сума од 4.875.000	Четири договори + 1 анекс Вкупна сума 3.975.000

Договорите кои се предмет на гонење во Република Македонија се дадени во осенчани ќелии. Македонското МВР оперира со датумите на договорите, за разлика од органите на САД кои оперираат со датумите на трансакциите.

Датум	Сума	Од	До
12 Јули 2005	340.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
13 Јули 2005	640.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
06 Септември 2005	990.000 евра	Камени Мост	Кипарска фишек компанија
09 Септември 2005	980.000 евра	Камени Мост	Кипарска фишек компанија
11 Април 2006	450.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
11 Април 2006	575.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
30 Мај 2006	900.000 евра	МакТел	Филијала на Кипарска фишек компанија

Последната трансакцијата од 30 Мај 2006 година домашното МВР ја нема вклучено во својата пријава!

Исплати според договорите кои биле анти датирани, според документите од САД, се дадени во следната табела.

Датум	Сума	Од	До
Април 2006 заверен датум од 01 Јануари 2006 година	900.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
Април 2006 заверен датум од 01 Март 2006 година	750.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
Мај 2006	900.000 евра	МакТел	Филијала на Кипарска фишек компанија

Но, разлики има и во физичките и правните лица кои органите на САД и органите во РМ ги сметаат како учесници во настаните.

САД	Република Македонија
Комисија за хартии од вредност Securities and Exchange Commission (SEC)	Министерство за внатрешни работи на Република Македонија
Три поименично наведени лица <ul style="list-style-type: none"> – Елек Штрауб – Андрас Балох – Томас Морваи 	Четири лица поименично наведени <ul style="list-style-type: none"> – Атила Сендреј – Ролф Плат – Михаил Кефалијанис – Золтан Кишиус
Американско Министерство за Правда	Јавното обвинителство
Маѓар Телеком порано познат како Матав Извршно лице #1 Елек Штрауб Извршно лице #2 Андрас Балох Извршно лице #3 Томас Морваи Дојче Телеком Македонски Телекомуникации АД Скопје Извршно лице #1 Атила Сендреј Извршно лице #2 Золтан Кишиус Грчки посредник #2 член на Управен Одбор Телемакедонија АД Скопје Камен Мост Комуникации АД Скопје Грчки посредник #1 сопственик на дел до 2004 година Грчки посредник #3 Македонска политичка партија А Македонски функционер #1 Македонска политичка партија Б Македонски функционер #1 Грчки посредник #1 Димитрис Контоминас Грчки посредник #2 Михаил Кефалијанис Грчки посредник #3	Македонски Телекомуникации АД Скопје <ul style="list-style-type: none"> – Атила Сендреј – Ролф Плат – Михаил Кефалијанис – Золтан Кишиус Камен Мост Комуникации АД Скопје Кипарска Фишек Компанија

Органите во САД, како и во други бројни случаи, со преземените дејствија ги штитат довербата и правилата на пазарот на хартии од вредност и интересите на инвеститорите, не заборавајќи ги општите интереси на даночните обврзници во САД. Но исто така праќаат силна порака дека се секогаш подготвени да се соочат со санкционирање на вакви и слични предизвици независно од интересите на вклучените страни.

Се разбира, не може да се очекува дека американската Влада ќе ја искористи проширената јурисдикција за да решава сомнежи околу коруптивни афери во Република Македонија.

Тоа е работа на домашните органи меѓу кои најповикани се Јавното Обвинителство, Државниот Правобранител и Управата за Јавни Приходи.

Во врска со овој случај неопходно е и Државната Комисија за Спречување на Корупцијата да преземе мерки за проверка и да изгради став.

Заклучок е дека во овој случај има и повеќе од основан сомнеж дека се исполнети условите од :

член 394 (Злосторничко здружување (2004)) согласно кој за формацијата на овие лица може да се изрече казна до 5 години, а делото нема да застари пред 2014 година.

член 282 (Повреда на рамноправноста во вршењето на стопанска дејност (2004)) согласно кој може да се изрече казна до 5 години, а делото нема да застари пред 2014 година,

член 287 став 3 (Злоупотреба на овластување во стопанството(2004)) согласно кој може да се изрече казна до 10 години, а делото нема да застари пред 2024 година.

Согласно кривичното законодавство во Република Македонија денес на органите на прогон и се достапни многу по прецизни законски норми, кои за жал не го покриваат времето на сторување на делата во 2005 година.

Овој одговор на прашањето за опфатеност на дејствијата според македонското право истакнува околности поврзани со реформата во кривично законодавство која колку и да е потребана, мора да се води со уште поголемо внимание отколку до сега. Дејствија еднаш опишани и санкционирани според еден член од кривичниот законик, во некое негово подоцнежнo изменување и дополнување за одредени случаи доживевале своја разработка и биле преточени во друг член од Законикот, при што оригиналниот текст веќе не постои и според начелата на кривичното право понатаму не може успешно да се искористи во постапка против дело сторено претходно.

Само колку за пример, делото предвидено со член 283 *Создавање монополска положба и предизвикување растројство на пазарот од 14.09.2009 година се преточи во Спечување, ограничување или нарушување на конкуренција (Иид на КЗ објавени во Службен Весник на Република Македонија бр. 114.*

Одредени кривични дела од

КЗ на Република Македонија од интерес за оваа анализа.

*Значење на изразите на овој законик (точка 28
(поранешна точка 20 како било во 2004*

Член 122 од КЗ 1

(28) Под група, банда или друго злосторничко здружение или организација се подразбираат најмалку три лица кои се здружиле за вршење кривични дела, во кој број влегува и организаторот на здружението.

Договор за извршување кривично дело (2004)

Член 393

(1) Тој што ќе се договори со друг да изврши кривично дело за кое може да се изрече казна затвор од три години или потешка казна, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.
(2) Со казната од став 1 ќе се казни и тој што ќе се согласи на извршување кривично дело за кое е пропишана казна затвор од четири години или потешка казна.

Злосторничко здружување (2004)

Член 394

(1) Тој што ќе создаде група или банда што има за цел вршење на кривични дела за кои може да се изрече казна затвор од три години или потешка казна, ќе се казни со затвор од една до пет години.
(2) Припадникот на групата или бандата, ќе се казни со затвор од три месеци до три години.
(3) Ако групата или бандата има за цел вршење кривични дела за кои може да се изрече казна затвор од најмалку осум години, организаторот, ќе се казни со казна затвор најмалку четири години, а припадникот на групата или бандата ќе се казни со казна затвор од една до пет години.
(4) Припадникот на групата или бандата кој ќе ја открие групата, односно бандата, пред да стори некое кривично дело во нејзин состав или за неа, ќе се ослободи од казна.
(5) Предметите и средствата што групата или бандата ги користи за подготвување на делата, како и средствата за нивното финансирање се одземаат.

Повреда на рамноправноста во вршењето на стопанска дејност (2004)

Член 282

(1) Тој што со злоупотреба на својата службена положба или овластување ќе го ограничи слободното движење на средства за репродукција на определено подрачје, ќе го одземе или ограничи правото на претпријатие и друго правно лице на определено подрачје да се занимава со промет на стоки и услуги, ќе стави правно лице во нерамноправна положба спрема други правни лица во поглед на условите за работа или за вршење

промет на стоки и услуги или ќе го ограничи слободното вршење на дејноста или слободната размена на стоки и услуги, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(2) Со казната од став 1 ќе се казни тој што ќе ја искористи својата општествена положба или влијание да се изврши делото.

Создавање монополска положба и предизвикување растројство на пазарот (2004 до 2009)

Член 283

(1) Тој што во вршење на дејност спротивно на закон или друг пропис ќе склучи спогодба со која друго правно лице се ограничува во слободниот промет на стоки и услуги на определено подрачје или со определено правно лице ќе склучи спогодба со која на друг начин се создава монополска положба на пазарот, па поради тоа правното лице ќе се здобие со значителна имотна корист или за друг настапи значителна штета, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(2) Ако делото од став 1 го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

Спречување, ограничување или нарушување на конкуренција (бр. 114 од 14.09.2009 година)

Член 283

(1) Одговорно лице во правно лице кое ќе склучи договор или ќе учествува во склучување на договор, одлука или договорена практика, забранети со закон, кои имаат за цел спречување, ограничување или нарушување на конкуренцијата, па поради тоа правното лице ќе се здобие со имотна корист од големи размери или ќе предизвика штета од големи размери, ќе се казни со затвор од една до десет години.

Злоупотреба на овластување во стопанството (2004)

Член 287

(1) Одговорно лице кое со намера да прибави противправна имотна корист за правното лице во кое работи или за друго правно лице: создава или држи недозволен фонд во земјата или во странство или со составување на исправа со неистинита содржина, со лажен биланс, процена или инвентарисување или со друго лажно прикажување или со прикривање на факти ја прикажува неистинитото состојбата и движењето на средствата и на резултатите на работењето и на тој начин ќе ги доведе во заблуда органите на управување во правното лице при донесувањето на одлуки, ќе се казни со затвор од една до пет години.

(2) Со казната од став 1 ќе се казни одговорно лице во правно лице со кое е склучен договор за сместување на стоковни резерви, кое стоките неовластено ги користи или ги оттуѓи или им ја промени намената или складишниот простор, или на друг начин располага со стоките спротивно на договорот.

(3) Ако со делото од став 1 е прибавена значителна имотна корист, сторителот ќе се казни со затвор од една до десет години.

Давање поткуп (2004)

Член 358

(1) Тој што на службено лице ќе му даде или ќе му вети подарок или друга корист за да изврши во рамките на своето службено овластување службено дејство што не би смеело да го изврши или да не изврши службено дејство што би морало да го изврши или тој што посредува при ова, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години

(2) Тој што на службено лице ќе му даде или ќе му вети подарок или друга корист за да изврши во рамките на своето службено овластување службено дејство што би морало да го изврши или да не изврши службено дејство што не би смеело да го изврши или тој што посредува при ова, ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.

(3) За делото од ставовите 1 и 2 нема да се казни тој кој дал или ветил поткуп по барање од службено лице и тоа го пријави пред да дознае дека делото е откриено.

(4) Одредбите од ставовите 1, 2 и 3 се применуваат и кога поткуп е даден или ветен на одговорно лице, одговорно лице во странско правно лице, лице кое врши работи од јавен интерес и странско службено лице, во врска со делото од член 357.

(5) Ако делото од став 1 го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

(6) Дадениот подарок или имотна корист ќе се одземат, а во случајот од став 3 ќе му се вратат на лицето кое го дало поткупот.

Давање награда за противзаконито влијание

(2011) Член 358-а

(1) Тој што на друг директно или индиректно ќе му даде награда, подарок или друга корист или ветување или понуда за таква корист, за него или за трето лице, за да со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, бара, интервенира, поттикнува или на друг начин влијае да се изврши определено службено дејствие што би морало да се изврши или да не изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши, ќе се казни со затвор од една до три години.

(2) Тој што наградата, подарокот или другата корист, ветувањето или понудата за таква корист, директно

или индиректно, ќе ги даде на друг за да со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, бара, интервенира, поттикнува или на друг начин влијае да се изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши или да не се изврши службено дејствие што би морало да се изврши, ќе се казни со затвор од една до пет години.

(3) Ако делото од ставот (2) на овој член е сторено во врска со покренување или водење кривична постапка против определено лице, сторителот ќе се казни со затвор од три до пет години.

(4) Тој што на друг директно или индиректно ќе му даде награда, подарок или друга корист или ветување или понуда за таква корист, за него или за трето лице, за да со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, бара, интервенира, поттикнува или на друг начин влијае кај одговорно лице, одговорно лице во странско правно лице што врши дејност во Република Македонија или лице кое врши работи од јавен интерес да изврши или да не изврши дејствие што е спротивно на неговата должност, ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.

(5) Ако делото од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член е сторено по барање на лицето кое треба противзаконито да посредува, а сторителот го пријавил пред да биде откриено или пред да дознае дека е откриено може да се ослободи од казна.

(6) Наградата, подарокот или другата корист ќе се одземат.

Противзаконито посредување (2004 до 2011)

Член 359

(1) Тој што ќе прими награда или друга корист со искористување на својата службена или општествена положба и влијание за да посредува да се изврши или да не се изврши некое службено дејствие, ќе се казни со парична казна или со затвор до три години.

(2) Тој што со искористување на својата службена или општествена положба или влијание ќе посредува да се изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши или да не се изврши службено дејствие што би морало да се изврши, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(3) Ако делото од став 2 е сторено во врска со покренување или водење кривична постапка против определено лице, сторителот ќе се казни со затвор од една до пет години.

(4) Тој кој со искористување на својата службена или друга положба, општ углед или влијание, за награда или друга корист посредува кај одговорно лице, одговорно лице во странско правно лице што врши дејност во Република Македонија или лице кое врши работи од јавен интерес да изврши

или да не изврши дејствие што е спротивно на неговата должност или кај странско службено лице да изврши или да не изврши дејствие што е спротивно на неговата должност на штета на Република Македонија, нејзин граѓанин или правно лице, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.

(5) Ако делото од став 4 имало за последица противзаконито стекнување или губење на права, или стекнување поголема имотна корист и нанесување поголема штета за друг, домашно или странско правно лице, сторителот ќе се казни со затвор од три месеци до три години.

(6) Ако за посредувањето од ставовите 2 и 3 е примена награда или друга корист, сторителот ќе се казни со затвор од една до десет години.

*Примање награда за противзаконито влијание
(2011) Член 359*

(1) Тој што директно или индиректно ќе прими награда, подарок или друга корист или ветување или понуда за таква корист за себе или за трето лице за да со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, бара, интервенира, поттикнува или на друг начин влијае да се изврши службено дејствие што морало да се изврши или да не се изврши што не смеело да се изврши, ќе се казни со затвор од една до три години.

(2) Со казната од ставот (1) на овој член ќе се казни тој што со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, ќе бара, интервенира, поттикнува

или на друг начин ќе влијае да се изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши или да не се изврши службено дејствие што би морало да се изврши.

(3) Ако делото од став 2 е сторено во врска со покренување или водење кривична постапка против определено лице, сторителот ќе се казни со затвор од една до пет години.

(4) Тој што со искористување на своето реално или претпоставено влијание, службена или општествена положба и углед, за награда, подарок или друга корист, или ветување за таква корист бара, интервенира, поттикнува или на друг начин влијае кај одговорно лице, одговорно лице во странско правно лице што врши дејност во Република Македонија или лице кое врши работи од јавен интерес, да изврши или да не изврши дејствие што е спротивно на неговата должност, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.

(5) Ако делото од став 4 имало за последица противзаконито стекнување или губење на права, или стекнување поголема имотна корист или нанесување поголема штета за друг, домашно или странско правно лице, сторителот ќе се казни со затвор од една до пет години.

(6) Ако делото од овој член го стори правно лице ќе се казни со парична казна.

(7) Ако за посредувањето од ставовите 2 и 3 е примена награда или друга корист, сторителот ќе се казни со затвор од една до десет години.

(8) Ако делото од овој член го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

**Годишен Извештај за активностите на
Групата на Македонски Телеком А.Д. – Скопје во 2009 година**

.../

Во врска со објавувањето на Финалниот Извештај и информациите обезбедени за КОмпанијата од Маѓар Телеком во Јануари 2010 година Претседателот на Одборот на Директори на Компанијата побара правно и даночно вештачење од трета страна за испитување на можни сметководствени и даночни импликации кои произлегуваат од трансакциите направени од Компанијата и нејзини филијали предмет на Финалниот Извештај.

Надворешните експерти подготвија извештаи (Извештаи) за нивното вештачење и ги соодветно ги поднесоа Извештаите до Претседателот на Одборот на Директори и на раководството Компанијата и на нејзините филијали. Како резултат, заснован на анализата од даночните и правните експерти и информациите достапни на раководството поврзани со трансакциите предмет на Финалниот Извештај, сума од 248,379 илјади МКД била идентификувана со можно влијание врз данокот (заедно поврзаната со казнена камата) достигна 261,834 илјади денари од која 227,972 илјади денари поврзани со Компанијата беше платена по издадено Извршно Решение издадено од Управата за Јавни Приходи. Дополнително, вредноста на еден договор од 105,147 илјади денари капитализирана во трезорски записи сега е коригирана и сметководствено евидентирана бидејќи овие исплати биле издадени во 2006, а не капитализирани како дел од трезорски записи како што било известно. Другите договори кои биле идентификувани од Финалниот Извештај и извештаите на даночните и правните експерти поврзани со трансакциите преземени од Компанијата и нејзините филијали биле признаени во соодветните периоди (2001-2007).

Во Мај 2008 година МВР на РМ до Компанијата поднесе официјално писмено со барање за информации и документација во врска со одредени исплати за консултантски услуги и заем на дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во Јуни 2008 година Компанијата поднесе копии од бараните документи. Во истиот период, Т-Мобиле Македонија исто така примиле слични барања за доставување на одредена документација до МВР на РМ и тие беа соодветно доставени.

Во Октомври 2008 Истражен Судија на Основниот Суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд), издаде формална писмена наредба до Компанијата да предаде одредена оригинална документација. Подоцна во Октомври 2008 година, Компанијата официјално и лично ги предаде бараните документи. Од МВР писмено беа доставени дополнителни барања и Компанијата ја обезбеди бараната документација.

Ние дознаваме, засновано врз јавни информации достапни на 10 Декември 2008 година, дека Одделот за организиран криминал во МВР поднело пријави до Основниот Јавен Обвинител за организиран криминал и корупција, со предлог за подигнување на кривично обвинение против Атила Сендреј (поранешен ЦЕО на Македонски Телеком АД – Скопје), Ролг Плат (поранешен ЦФО на Македонски Телеком АД – Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на Директори на Камени Мост и поранешен член на Одборот на Директори на Телемакедонија) и Золтан Кишјухаз (поранешен ЦЕО на Камени Мост и поранешен не извршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД – Скопје) заради основано сомнение за сторено кривично дело. За овие поединци предложено е да бидат обвинети поради „злоупотреба на службената положба и овластувања“ во врска со нивните позиции во Македонски Телеком АД – Скопје со склучување на договори за консултантски услуги за кои немало намера или потреба да бидат дадени.

Основниот Суд Скопје 1 – Скопје, Истражно одделение за организиран криминал достави пријава до Компанијата во врска со кривичните обвиненија против погоре посочените лица и побара изјава за тоа дали Компанијата претрпела некаква штета врз основа на посочените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судските рочишта поврзани со истражната постапка спроведена од Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиште одржано на 13 Април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД Скопје ја објавија позицијата на Компанијата дека земајќи ја во предвид независната внатрешна истрага од Вајт и Кејс која е во тек, која е одобрена од Одборот на Директори на Компанијата, ќе уште е пре-рано да се објави било каква штета која може да е предизвикана од средствата со кои се спроведуваат спомнатите договори или што е поврзана со нив. По завршување на независната внатрешна истрага, Компанијата ќе го информира Судот за нејзината конечна позиција во врска со можната штета и кривично гонење на обвинетите лица. На 9 Април 2010 година Компанијата прими и известување од Бирото за судски вештачења дека врз основа на наредба на Основниот Суд Скопје 1 – Скопје ќе изведе вештачење на предметот. Вештачењето беше извршено на 11 Мај 2010 година, а вештаци од Министерството за Правда на Република Македонија – Канцеларија за судски вештачења – Скопје, побара дополнителни документи од страна на Компанијата со цел да подготват вештачење. Компанијата доби известување од Канцеларија за судски вештачења – Скопје дека вештачењето ќе продолжи на 18 Октомври 2010 година. Вештаците побараа дополнителни информации поврзани со одредени договори заклучени во 2005 и 2006 година и со нив поврзаните фактури. Компанијата

ги собра и поднесе бараните информации / документација до Канцеларија за судски вештачења на 1 Ноември 2010 година. Јавниот обвинител треба да реши дали тој/таа ќе подигне или нема да подигне обвинение против обвинетите лица во зависност од вештачењето и други релевантни докази собрани во фазата на истрага.

МВР на РМ – оддел за организиран криминал, пристапи до Компанијата во Август 2009 година, со барање некои дополнителни документи да бидат доставени до МВР. Компанијата ја собра и поднесе бараната документација на 27 Август 2009 година.

Претседателот на Одборот на Директори и раководството на Компанијата добија информации дека содржината на Финалниот Извештај исто така била направена достапна за Македонското Јавно обвинителство. Раководството на Компанијата не може да предвиди дали ЈО ќе започне правна процедура и типот и обемот на правните активности врз основа на информациите во Финалниот Извештај. Ние не сме свесни за информации како резултат на барања од други регулатори или надворешни страни, освен оние опишани погоре, за кои ние заклучивме дека финансиските изјави може да се погрешни, вклучувајќи ефекти од можен незаконит акт..../

Скопје, 10 декември 2008 година

Кривична пријава од МВР до ОЈГОКК

Одделот за организиран криминал до Основното Јавно Обвинителство за организиран криминал и корупција, Скопје, поднесе кривична пријава против лицата:

- А.С.(56), Р.Унгарија, вработен како извршен директор во „Македонски Телеком“ АД Скопје од 17.09.2002 година до 10.09.2007 година; член на борд на „Камени Мост Комуникации“ АД Скопје во периодот од 07.04.2005 до 20.09.2006 година,
- Р.П.(42), Р.Германија, вработен како извршен директор за финансии во „Македонски Телекомункации“ АД Скопје во периодот од 20.02.2004 година до 18.12.2007 година, и член на борд на директори во „Телемакедонија“ АД Скопје во периодот од 07.04.2005 до 20.09.2006 година,
- М.К., Р. Грција, член на борд на директори во „Камени Мост Комуникации“ АД Скопје во периодот од 07.04.2005 до 20.09.2006 година и член на Борд на директори во „Телемакедонија“ АД Скопје, како и овластен потписник на „Чаптекс Холдингс Лимитед“ Никозија-Кипар; и
- З.К., Р. Унгарија, Главен извршен Директор во „Камени мост комуникации“ АД Скопје извршен член на Борд на Директори на „Македонски Телекомуникации“ АД Скопје во период 22.10.2004 до 29.11.2006 год., поради постоење на основано сомнение за сторено кривичното дело „злоупотреба на службената положба и овластување“ предвидено и казниво по чл.353 ст.1 в.в. ст.4 и 5 од КЗ на РМ.

Имено, пријавените во периодот 2005-2006 година, злоупотребувајќи ја својата службена положба во пет наврати склучиле договори за консултантски услуги со „Чаптекс Холдингс Лимитед“, услуги за кои никогаш не постоела намера ниту потреба да бидат извршени, се со цел да му биде овозможено стекнување на против-правна имотна корист на правното лице „Чаптекс Холдингс Лимитед“ во вкупен износ од 3.975.000 евра, а на штета на акционерите на „Македонски Телекомуникации“ АД Скопје и акционерите на „Камени Мост Комуникации“ АД Скопје и на Влада на Р. Македонија како претставник на државниот капитал (сопственик на 47% од акциите) во „Македонски Телекомуникации“ АД Скопје за износ од 1.868.250 евра.

Сите Договори биле склучени на поединечен износ не поголем од 990.000 Евра (износ до кој членовите биле овластени поединечно да одлучуваат без притоа да имаат обврска да го известат Бордот на директори на Македонски Телекомуникации АД Скопје, обврска која е задолжителна за договори и плаќања кои надминуваат 1.000.000 Евра предвидено во Статутот на „Македонски Телекомуникации“) и тоа:

1. склучен консултантски договор за наводни консултантски услуги кој се однесува за регулирање на висината на цената па фреквенции, од 01.05.2005 година склучен помеѓу „Македонски телекомуникации“, претставувано од прво и второ пријавените А.С и Р.П. „Чаптекс Холдингс Лимитед“ Никозија - Кипар, претставувано од пријавениот М.К. во вредност од 980.000 Евра.
2. склучен консултантски договор за наводни консултантски услуги кои се однесуваат на македонскиот „Закон за електронски комуникации“ и неговите подзаконски акти од 01.06.2005 година склучен помеѓу „Чаптекс Холдингс Лимитед“ Никозија - Кипар и „Камени Мост Комуникации“ АД Скопје (фирма која стратешкиот партнер „МАТАВ-РТ“ во Република Македонија ја основа со цел обезбедување на услуги за потребите на „Македонски Телекомуникации“ АД Скопје) претставувани од пријавените М.К. и З.К., во вредност од 990.000 Евра, кое што плаќање било извршено со согласност на А.С., Р. П. и З.К.

Во двата договора консултантот („Чаптекс Холдингс Лимитед“) имал обврска да обезбеди консултантски услуги за изготвување на предлози за законски и подзаконски акти кои во тој период биле во процедура на донесување од страна на Македонските законодавни органи, а нивната содржина директно се однесувала на работењето во телекомуникацискиот бизнис. Исто така треба да се напомене и фактот дека „Законот за електронски комуникации“ е донесен па 08.03.2005, што значи дека овие договори се бес-предметни од причина што истите се склучени после донесување на „Законот за електронски комуникации“ и нивната единствена цел била неосновано да се наплатат средствата за услуги кои никогаш не биле извршени.

3. склучен е консултантски договор помеѓу „Камени мост комуникации“ АД Скопје - претставувано од З.К. и „Чаптекс Холдингс Лимитед“ претставувано од М.К. кој се однесува на активности поврзани со

донесувањето на Законот за работни односи, од 01.06.2005 година, чија вредност изнесува 980.000 Евра, износ за кој „Камени мост комуникации“ извршил плаќање на „Чаптекс Холдингс Лимитед“ по претходно дадена согласност од страна на А.С. и М.К. Вака склучениот договор бил заведен во деловните книги на „Камени мост комуникации“ АД Скопје на 05.03.2005 година, односно 87 дена пред да биде склучен договорот помеѓу двете друштва.

4. склучен е консултантски договор за услуги помеѓу „Македонски телекомуникации“ АД Скопје претставувани од А.С.и Р.П. и „Чаптекс Холдингс Лимитед“ претставувано од М.К. од 01.01.2006 година, чијшто предмет е истражување на влезот на „Македонски телекомуникации“ АД Скопје на пазарот на ТВ кабловски оператори на износ од 900.000 евра, но било извршено плаќање на паричен износ во вредност од 450.000 евра со одобрение на А.С. Овој договор бил беспредметен од причина што активностите биле завршени со претходен проект спроведен од „Македонски Телекомуникации“ и истиот поради нецелнсходност бил прекинат на почетокот на 2006 година.
5. склучен е Анекс на договор со „Чаптекс Холдингс Лимитед“ со цел вршење на маркетинг услуги за „наводно“ рекламирање за издавање на телекомуникациски вод во износ од 575.000 евра. Овој телекомуникациски вод веќе бил издаден на 21.03.2006 година согласно склучен договор помеѓу „Македонски телекомуникации“ АД Скопје и КОСМОТЕЛКО ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКИ СЕРВИС од Р.Грција со што Анексот е беспредметен односно по истиот не се извршени никакви активности.

За вака „наводно“ извршените консултантски услуги од страна на „Чаптекс Холдингс Лимитед“ Никозија Кипар по однос на сите пет договори биле изготвени фиктивни фактури кон „Македонски Телекомуникации“ и „Камени мост комуникации“ врз основа на кои биле исплатени вкупно 3.975.000 Евра во корист на консултантот.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РМ

Прилог Б

Информациите се земени онака како што се презентирани во документот на Американската Комисијата за хартии од вредност (Securities and Exchange Commission (SEC)) - Граѓанска тужба поднесена против три поранешни раководни лица во Маѓар Телеком и против Маѓар Телеком како правно лице; како и од документи на Американското Министерство за Правда. Оригиналите на овие документи се достапни преку интернет линкови на соодветните органи и на веб страницата на Transparency International – Macedonia.

1. Граѓанска Тужба на SEC против Елек Штрауб (Elek Straub), Андрас Балох (Andras Balogh) и Томас Морваи (Tomas Morvai), поднесена на 29.12.2011 година во Окружниот суд за Јужниот Округ на Њујорк, со ознака 11 CIV 9645, кај судечки судија Саливан (Sullivan).

Овој документ во превод е дел од Прилог Б – 1

- Документот е поднесен во Окружниот Суд за Јужниот Округ на Њујорк во САД, на 29.12.2011 година. Како странки се наведени: Комисија за Хартии од Вредност (SEC) против тужените Елек Страуб (Elek Straub), Андрас Болох (Andras Balogh), и Тамас Морваи (Tamas Morvai). Тужбата се однесува поради повреди на одредбите од Законот за странски коруптивни постапки - Foreign Corrupt Practices Act FCPA.
 - Документот структурно е организиран во 8 заглавија, и тоа: Преглед (§1-§6), Надлежност и месна надлежност (§7-§10), Тужени (§11-§13), Други релевантни поединци (§14-§17), Фактички обвинувања (А. Повреди на FCPA во Македонија (§18-§40), Б. Повреди на FCPA во Црна Гора (§41-§61), Страуб, Балох и Морваи ги лажеле ревизорите во Маѓар Телеком (§62-§70)), Прво барање за помош (§71-§73), Второ барање за помош (§74-§76), Трето барање за помош (§77-81), Четврто барање за помош (§82-§84), Петто барање за помош (§85-§87), Молба за помош (А, Б, В, Г, Д, Ѓ)).
 - Документот е составен на 25 страници.
2. Соопштение на Министерството за Правда на САД од 29.12.2011 година во врска со разрешување на истрага водена за Дојче Телеком и Маѓар Телеком во врска со Законот за странски коруптивни постапки - Foreign Corrupt Practices Act FCPA и плаќање на комбинирана казна во износ од околу 64 милиони долари;

Овој документ во превод е дел од Прилог Б – 2

3. Спогодба за Условено мирување на понатамошно гонење (во врска со Информација за Обвинение (Кривичен предмет бр.1:11CR00597)) од 29.12.2011 година; Согласно законодавството во САД, Министерството за Правда и обвинетиот Маѓар Телеком на 29.12.2011 година склучиле Спогодба за Условно мирување на понатамошно гонење според Информација за Обвинение, при што обвинетата страна, ги прифаќа како точни, вистинити и утврдени наводите за дејствијата за кои се товари, и е согласна да плати 59.600.000 долари поради повреди на одредбите на Законот за странски коруптивни постапки FCPA.

Прилогот А на овој документ во превод е дел од Прилог Б – 3

- Документот е поднесен во Окружниот Суд за Источна Вирџинија во САД, оддел за Александрија на 29.12.2011 година во 10:37 часот. Како странки се наведени: Соединетите Американски Држави против обвинетиот Маѓар Телеком, Плц.;
- Условувањето се однесува на временски период од две години и 7 календарски денови;
- Документот насловен со: „Спогодба за условено мирување на понатамошно гонење“ структурно е организиран во 14 заглавија и тоа: Информација за криминал и Прифаќање на Одговорност §1-2; Услови на Спогодба §3; Релевантни фактори §4-§5; Плаќање на парична Казна §6; Условно ослободување од кривична одговорност §7; Програма за Корпоративно усогласување §8; Известување за Корпоративна Усогласеност §10; Мировање на кривично гонење §11-12; Прекршување на Спогодбата §13-17; Продажба или спојување на Маѓар Телеком §17; Изјави во јавност од Маѓар Телеком §18-§20;

- Ограничувања на обврзувачките последици од Спогодбата §21; Белешки §22; Цели на Спогодбата §23;
- Документот содржи Прилог А – Изјава за Факти (Statement of Facts) составен од §44; Прилог Б Потврда за Корпоративни Решенија (Certificate of Corporate Resolutions); Прилог Ц – Програма за корпоративна усогласеност, (Corporate Compliance Program); Прилог Д – Известување за корпоративна усогласеност, (Corporate Compliance Reporting);
 - Документот е составен на 43 страници, заедно со прилозите;
 - За Маѓар Телеком согласност за оваа Спогодба дале три лица на 27 и 28.12.2011 година.
4. Информација за криминал (Кривичен предмет бр.1:11CR00597) ; од 29.12.2011 година; Ова е составен дел на претходниот документ (под број 2), според кој судот ќе постапува доколку дојде до повреда на одредбите од Спогодбата.
- Документот е поднесен во Окружниот Суд за Источна Вирџинија во САД, оддел за Александрија на 29.12.2011 година во 10:37 часот. Како странки се наведени: Соединетите Американски Држави против обвинетиот Маѓар Телеком, Плц.
 - Обвинението се однесува на три дела според Законот за странски коруптивни постапки ФСРА: 1. Повреда на одредбите против давање мито; 2. и 3. Повреда на одредбите за книговодство.
 - Документот структурно е организиран во 8 заглавија, и тоа: Информација, Општи наводи (ФСРА §1-§8, Релевантни вработени и агенти §9-§20; Поведение во Македонија §21-§34; Поведение во Црна Гора §35-45; Дело 1 §46-7; Дело 2 §48-49; Дело 3 §50-51.
 - Документот е поднесен од Јавното Обвинителство на САД и Министерството за Правда – оддел за кривични дела; секција за измами. Документот е напишан на вкупно 19 страници.
5. Писмо за разбирање за склучување на Спогодба за условено мирување на понатамошно гонење датирано со 29.12.2011 година од Министерството за Правда на САД упатено до правниот застапник на Дојче Телеком. Документот содржи Прилог А (Изјава за Факти) составен од §10. Со прифаќањето на ова писмено другата страна (Дојче Телеком), спогодбено ги прифаќа како точни, вистинити и утврдени наводите за дејствијата за кои се товари, и е согласна да плати 4.360.000 долари поради повреди на одредбите на ФСРА.
- Според својата правна природа ова писмо со неговото потпишување од страна на овластени лица на Министерството за правда на САД (U.S. Department of Justice) и повикани одговорни лица во Дојче Телеком АГ (Deutsche Telekom AG) претставува *inter partes* Спогодба во врска со во него покажаното разбирање.
 - Условувањето се однесува на временски период од две години;
 - Се забележа и тоа дека писмото е датирано на 29 Декември 2011 година иако, примателот во знак на одобрување се има потпишано на четвртата (4) страница од писмото на 28 Декември 2011 година, а одобрение за прифаќање на спогодба овластени лица на Дојче Телеком дале на 29 Декември 2011 година.

Тужба
11 CIV 9645
29 Декември 2011 година

Тужител: Комисија за хартии од вредност
против
Тужени: Елек Страуб,
Андрас Балох, и
Тамас Морваи

Тужителот Комисија за хартии од вредност тврди:

ПРЕГЛЕД

1. Ова дејствие произлегува од повреди на FCPA од 1977 од тужените Елек Штрауб, поранешен Претседател и Извршен директор на Маѓар Телеком, Плц. (Маѓар Телеком“); и Андрас Балох и Томас Морваи, двацата поранешни извршни функционери во Стратешкиот Оддел на Маѓар Телеком.
2. Во 2005 година и 2006 година, Штрауб, Балох и Морваи извршиле шема на поткупување на владини функционери во Република Македонија за да го попречат влегувањето на конкурент на телекомуникациска филијала на Маѓар Телеком. Во врска со шемата, Маѓар Телеком извршил исплати од 4.875.000 долари на посредник под маска на лажни „консалтинг“ и „маркетинг“ договори. Штрауб, Балох и Морваи одобриле исплати со знаење, цврсто верување или под услови кои правеле значајно сигурно, дека сите или дел од парите ќе бидат проследени до Македонски владини функционери. За возврат, функционерите се сложиле да усвојат регулаторни промени во корист на бизнисите на Маѓар Телеком и да спречат нов конкурент да влезе на пазарот. Штрауб, Балох и Морваи исто така понудиле на функционерите на Македонска малцинска политичка партија вредна деловна можност за возврат таа политичка партија да ги поддржи од Маѓар Телеком посакуваните поволности.
3. ...
4. ...
5. На Маѓар Телеком и Дојче Ттелеком им недостасувала задоволителна внатрешна сметководствена контрола за да спречи и препознае повреди на FCPA. Како резултат шарлатанските договори во врска со шемите и во Македонија и во Црна Гора не биле предмет на суштинска ревизија. Значајно е дека сите коруптивни исплати сторени под овие договори биле направени без никакво прашање.
6. Штрауб, Балох и Морваи направиле исплатите направени под овие шарлатански договори да бидат лажно евидентирани во книговодството и сметководството на Маѓар Телеком. Исплатите биле евидентирани како трошоци за оправдани консалтинг и маркетинг услуги, кога такви (bona fide) добронамерни услуги не биде дадени, ниту имало таква намера, според договорите. Книговодствените и сметководствените книги на Маѓар Телеком биле консолидирани во книговодствените и сметководствените книги на неговата компанија „мајка“ Дојче Телеком АГ, која известува за резултатите на операциите на Маѓар Телеком во нејзините консолидирани Извештаи.

Надлежност и месна надлежност

7. Судот е надлежен за оваа тужба согласно со Оддел 21(д), 21(њ) и 27 од Законот за Промет (ЗП) од 1934 (“Exchange Act”) [15 U.S.C. §§78y(д), 78y(е) и 78aa].
8. Месната надлежност на овој Округ е соодветна согласно со Оддел 27 на ЗП бидејќи трансакции кои прават повреда на федералниот закон за размена на хартии од вредност (добра) се случиле во рамките на Јужниот Округ на Њујорк.

9. Тужените директно или индиректно користеле електронски пораки или средства и инструменти на меѓудржавно тргување заради продолжување на дејствијата, практиките и правците на деловното однесување опишани подолу.
10. Во времето на повредите, хартии од вредност на Маѓар Телеком и Дојче Телеком биле јавно тргувани преку Обврзници (American Depositary Receipts) наброени на Берзата во Њујорк и регистрирани кај Комисијата согласно со Оддел 12(б) од ЗП [15 U.S.C. §781]. Маѓар Телеком и Дојче Телеком биле издавачи на хартии од вредност во САД и поднесувале Извештаи на Образец 20-Ф до Комисијата согласно со Оддел 13 од ЗП [15 U.S.C. §78м].

Тужени

11. Елек Штрауб бил Претседател и Главен Извршен Функционер на Маѓар Телеком од 17.07.1995 година до 5.12. 2006 година. Штрауб е Унгарски државјанин за кој се верува дека престојува во Унгарија.
12. Андрас Балох бил Директор на Централната Стратегиска Организација во Маѓар Телеком од 01.04 .2002 година до 08.08. 2006 година. Балох е Унгарски државјанин за кој се верува дека престојува во Унгарија.
13. Томас Морваи бил Директор за Развој на Бизниси и Преземања во Централната Стратегиска Организација на Маѓар Телеком од јули 2004 година до 10.07. 2006 година. Морваи е Унгарски државјанин за кој се верува дека престојува во Унгарија.

Други релевантни поединци

14. Маѓар Телеком е корпорација со ограничена одговорност конституирана под законите на Унгарија со седиште во Будимпешта, Унгарија.
... На 12.11.2010 година Маѓар Телеком доброволно ги отпиша од тргување на берзата во Њујорк неговите хартии од вредност.
15. Дојче Телеком е приватна корпорација конституирана според законите на германија со седиште во Бон, Германија. Дојче Телеком преземал околу 60% од контролниот пакет на Маѓар Телеком во Јули 2000 година и Извештаите за операциите на Маѓар Телеком се консолидирани во неговите финансиски извешати.
... На 18.06.2010 година Дојче Телеком доброволно ги отпиша од тргување на берзата во Њујорк неговите хартии од вредност.
16. Македонски Телекомуникации¹⁰ А.Д. Скопје („МакТел“) е за давател на телекомуникациски услуги во Македонија, компанија која претходно била во државна сопственост. Во Јануари 2001 година, Владата на Македонија продаде дел од МакТел на конзорциум во кој бил вклучен Маѓар Телеком. До доцна 2004 година, Маѓар Телеком го зголемил својот дел до 51% со набавка на дополнителни акции од Македонската Влада и од приватни акционери. Маѓар Телеком сега ги држи своите акции на МакТел преку холдинг компанија во негова целосна сопственост. Македонската Влада сега држи околу 35% од акциите на МакТел.
17. Телеком Црне Горе (ТЦГ) ...

Фактички Обвиненија

А. Повреди на FCPA во Македонија

18. За време на 2005 година и 2006 година, Штрауб, Балох и Морваи понудиле и/или платиле поткуп на Македонски Владини функционери и функционери на политички партии. За возврат, функционерите му обезбедиле на Маѓар Телеком тајни конкурентски предности и регулаторни погодности.
19. Штрауб, Балох и Морваи предизвикале филијалите на Маѓар Телеком во Македонија да платат барем 4.875.000 евра на посредничка трета страна преку низа на шарлатански маркетинг и консалтинг договори. Штрауб, Балох и Морваи предизвикале плаќање со знаење, цврсто верување, или под околности кои прават значајно сигурно дека третата страна ќе ја проследи сета или дел од исплатата до владини функционери во замена за нивно одобрување на деловни и

¹⁰ Според податоците на веб страницата на овој субјект, неговото име е „Македонски Телеком“ А.Д.

регулаторни погодности за Маѓар Телеком. Штрауб, Балох и Морваи исто така понудиле на Македонска малцинска политичка партија во рамките на коалиционата влада можност за одредување на корисник од деловен потфат во замена за тоа малцинската партија да ги поддржи од Маѓар Телеком посакуваните погодности.

20. Во раната 2005 година, Македонскиот Парламент го усвои Законот за Електронски Комуникации, кој го либерализираше пазарот на телекомуникации на начин кој не е во полза на Маѓар Телеком. Законот го овластувал регулаторното тело за телекомуникации во Македонија за одржи јавен тендер за дозвола за трет бизнис во мобилната телефонија. Третата страна која ја обезбедува таа дозвола (лиценца) ќе станела директен конкурент на филијалата на Маѓар Телеком во Македонија, МакТел. Законот за електронски комуникации исто така ги зголеми таксите за фреквенции и воспостави други регулаторни товари за МакТел.
21. Штрауб, Балох и Морваи развиле и околу почетокот на Март 2005 година спровеле шема на поткуп на владини функционери од двете политички партии во Македонската коалициона влада за да ги поништат или намалат последиците од новиот закон. Штрауб, Балох и Морваи меморизирале елементи на нивната шема во таен документ чуван на компјутери на Маѓар Телеком кои тие ги користеле. Подоцна кога Маѓар Телеком започнал внатрешна истрага, Балох и Морваи околу Февруари 2006 година се обиделе да уништат докази за тој документ на нивните компјутери.
22. Во напредување на шемата, македонските филијали на Маѓар Телеком утврдиле посредник, „консултант за лобирање“ Грк по потекло, за да ги олесни преговорите со македонските владини функционери од страна на Маѓар Телеком. Преговорите кои се случиле околу Април и Мај 2005 година, резултирале со тајна спогодба, наречена „Протокол за Соработка“, со високи македонски владини функционери. Според Протоколот за Соработка, македонските функционери би обезбедиле владата да го одложи или прекине издавањето на дозвола за трет мобилен оператор. Функционерите исто така би ублажиле негативните последици од новиот закон, вклучувајќи исклучување на обврската МакТел да палти зголемена давачка за радио фреквенција. За возврат, Владата на Македонија требало да добие целосна дивиденда од 95 милиони евра, а функционерите би добиле необјавени исплати на мито од Маѓар Телеком.
23. На или околу 25.05.2005 година Штрауб го одобрил Протоколот за Соработка од страна на Маѓар Телеком. Балох го потпишал Протоколот за Соработка на или околу 27.05.2005 година. За другата страна Протоколот за Соработка бил потпишан од висок Македонски Владин функционер од мнозинската политичка партија на или околу истиот датум. Влегувањето на Маѓар Телеком во Протоколот за Соработка исто така бил одобрен од високи извршни лица во Дојче Телеком.
24. За да се избегне јавно изложување на единствената потпишана копија на Протоколот за Соработка била задржана кај грчкиот посредник. Никакви потпишани копии не биле задржани во списите ниту кај Маѓар Телеком ниту кај Дојче Телеком. Постојењето и намената на спогодбата во Маѓар Телеком и Дојче Телеком биле држени во тајност, познати само на Штрауб, Балох, Морваи и малкумина други.
25. Протоколот за Соработка бил незаконит според македонскиот закон, и тој барал македонските функционери да ги игнорираат нивните обврски кои произлегуваат од Закон. Протоколот за Соработка барал Владата да се воздржи од јавна понуда за трета дозвола за мобилна телефонија и да собере несоодветно намалена радио фреквентна такса спротивно на новиот Закон за електронски комуникации. Високиот владин функционер кој го потпишал Протоколот за Соработка пропуштил истиот да го прибележи како официјален владин документ, како што барал македонскиот закон.
26. Штрауб, Балох и Морваи прибавиле согласност од високи владини функционери за Протоколот за Соработка со нудење на исплата од 10 милиони евра поткуп, во три дела. Помеѓу 2005 и 2006 година, како што Маѓар Телеком ги добил погодностите ветени во Протоколот за Соработка, Штрауб, Балох и Морваи го овластител МакТел и други филијали на Маѓар Телеком да исплатат 4.875.000 евра на посредник Грк под шарлатански договори „засновани на успешност“ за „консалтинг“ или „маркетинг“ услуги. Штрауб, Балох и Морваи ги одобриле договорите со

знаење или цврсто верување дека поедини или сите исплати ќе бидат проследени до владини функционери, или под услови кои значајно допринесувале да настапи ваков резултат.

27. Поддршката од малцинската коалициона партија во македонската Влада била неопходен услов за остварување на целите од Протоколот за Соработка. Членовите на малцинската политичка партија заземале високи позиции во регулаторните агенции за телекомуникации со јурисдикција за јавен повик за трета лиценца во мобилната телефонија. Штрауб, Балох и Морваи разбрале, и на 31.05.2005 година на писмено потврдиле дека функционери во малцинската политичка партија ќе ја „торпедираат“ (или „руинираат“) спогодбата во следните два месеци доколку не им платиме“ поткуп на овие функционери.
28. Штрауб, Балох и Морваи дискутирале различни опции за структурирање на исплатите на мито на малцинската политичка партија. Во прилогот на едно писмо во форма на електронска порака, Балох предложил: „можеме да платиме, на приме 2 милиони евра, еден милион за македонска и за албанска консалтинг фирма од Телемакедонија (филијала на Маѓар Телеком во Македонија) ... / ... или може да им платиме на Албанците само еден милион на секој во две исплати./ Ние треба да платиме повеќе од толку само ако имаме (дополнителен договор со назначеното лице од малцинската партија) во наши раце и кога ќе бидат усвоени за нас задоволителни под законски акти.“
29. Во нивниот напор да обезбедат погодности барани од Маѓар Телеком, Штрауб, Балох и Морваи исто така коруптивно ветице да обезбедат значајна деловна можност за малцинската политичка партија. Маѓар Телеком понудил нивната филијала во Македонија да изведе инфраструктура за мобилна телекомуникација во соседна држава и да дозволи на посочен ентитет од малцинската политичка партија да работи со користење на мрежната структура на компанијата. Рани нацрти на спогодбено писмо („Писмо за намери“) во врска со овој исход посочувале успешен деловен партнер само како „компанија која ќе биде именувана од (малцинската политичка) Партија. На или околу 30.08.2005 година Штрауб го потпишал Писмото за намери со именуваниот од малцинската политичка партија. Деловната можност на крајот не се развила.
30. На или околу 31.08.2005 година со знаење и согласност на Балох и Морваи, Штрауб се впуштил во втор, скоро идентичен таен Протокол за Соработка со висок македонски Владин функционер кој припаѓал на малцинската политичка партија. Како и со првиот договор, единствената потпишана копија на оваа верзија на Протоколот за соработка вила задржана кај посредникот Грк. Постојењето и намената на спогодбата била непозната за било кој во Маѓар Телеком или Дојче Телекома освен на Штрауб, Балох, Морваи и мала група на дополнителни учесници. Втората верзија на Протоколот за соработка ги повредувал законите на Македонија од исти причини како што тоа го правела првата верзија.
31. Во документ без наслов подготвен од Балох на или околу 01.06.2005 година Балох предложил структура на коруптивни исплати наменети за владини функционери од соодветните политички партии во форма на „договори „засновани на успешност“. Балох се јавил доброволно „да биде присутен при потпишувањето на договорите (или да се сретне со претставници на двете страни да да ги информира) за изворот на средствата. Подоцна, за време на истрага спроведена од Ревизискиот Одбор на Маѓар Телеком, Балох се обидел да ги уништи доказите за постоење на овој документ од неговиот компјутер.
32. Помеѓу 2005 година и 2006 година Штрауб, Балох и Морваи го овластиле Маѓар Телеком да се впушти во барем шест шарлатански договори со посредник Грк за „консалтинг,“ или „маркетинг“ услуги кои не биле дадени. Лажните договори биле така направени за да се заобиколат внатрешните контроли на Маѓар Телеком. Договорите не служеле за никаква легитимна деловна намена, и според нив не биле дадени никакви bona fide услуги. Наместо тоа, договорите биле искористени за канализирање на коруптивни исплати индиректно до владини функционери на начин кој нема да биде откриен. Штрауб, Балох и Морваи за референца на упатувањето на исплатите преку овие шарлатански договори користеле коден збор „логистика“.
33. Штрауб, Балох и Морваи разгледувале избирање на компании предложени од посредникот Грк за да ги направат така наречените исплати за „логистика“. Грчкиот посредник иницијално предложил неколку фишек компании со седиште на Кипар да послужат како друга страна во

договори на Маѓар Телеком во лажните консалтинг договори. Сепак, од предложените други страни со седиште на Кипар ниедна не би можела да ги исполни дури ни минималните заднински проверки, бидејќи ниедна немала добар корпоративен впечаток. Балох и Штрауб тогаш земеле во предвид користење на компании кое се поврзани (ќерки) со посредникот Грк како „мост“ додека не се идентификува по прифатлив посредник за исплати. Сепак, Маѓар Телеком не можел да се потпре на посредникот Грк за да му долови кој владин функционер „колку добил во кое време“. И покрај ваквиот ризик, Штрауб, Балох и Морваи предизвикале филијалите на Маѓар Телеком во Македонија да направат исплати на ентитети поврзани со посредникот Грк со знаење, цврсто уверување, или под околности кои давале значајна сигурност, дека дел или сите од одбие коруптивни исплати би биле проследени до владини функционери.

34. Во порака од електронска пошта датирана од 16.06.2005 година до претставниците на посредникот Грк, Балох замолил за тоа да му биде обезбедена „повратна информација, по извршен пренос, од високи претставници на двете страни кои потврдуваат дека го добиле тоа што ние сме го ветице.“
35. Штрауб, Балох и Морваи дејствувале со измама, доведување во заблуда, манипулација или со намерно или од несовесно непочитување на регулаторните барања при структурирањето и одобрувањето на консалтинг и маркетинг договорите во 2005 година и 2006 година од страна на Маѓар Телеком поради тоа што договорите: (1) немале никаква оправдана деловна намена; (2) го криеле фактот дека сите или дел од исплатите биле понудени или платени за да влијаат врз владини функционери да обезбедат за Маѓар Телеком тајни конкурентски предности или регулаторни погодности; (3) биле поткрепени со лажни потврди за изведба или фабрикувани докази за изведба; (4) биле во многу случаи анти датирани; и (5) биле во многу случаи наводно засновани врз успех, но настапиле откако релевантни непознати веќе биле задоволени.
36. Консалтинг и маркетинг договорите од 2005 година и 2006 година биле така структурирани за да ги заобиколат внатрешните контроли на Маѓар Телеком и да одбегнат откривање. Вршените исплати постојано биле поставувани под цензусот за внатрешна контрола кој би барал одобрување од Управниот одбор. Во некои случаи, договорите и доказите за изведба биле повторно извршувани за да именуваат различни договорни страни како средство за одбегнување на „привлекување на премногу големо внимание.“
37. Како дел од деловниот план, Маѓар Телеком подготвил внатрешни документи кои ги проектираат финансиските придобивки со кои МакТел би се здобил од Протоколот за Соработка. Маѓар Телеком проектирал дека користа од елиминирање на штетните ефекти на Законот за електронски комуникации ќе биде далеку преку 4.875.000 евра кои тој ги платил според шест шарлатански консалтинг и маркетинг договори.
38. Маѓар Телеком ги добил погодностите ветени во Протоколот за Соработка. Како резултат на коруптивни исплати, македонската Влада го одложила воведувањето на трет натпреварувач во мобилната телефонија до 2007 година. До тоа време, настапиле избори со промена и нова коалициона влада се стекнала со контрола во Македонија, па Штрауб, Балох и Морваи дале оставка од Маѓар Телеком. Македонската Влада исто така, како што се сложила, ги намалила радио фреквентните такси кои се однесувале на МакТел.
39. Електронски поштенски пораки во остварувањето на шемата на поткуп, вклучувајќи ги они кои содржеле приложени нацрти на Протоколот за Соработка, Писмото за намери, и копии за консалтинг договори со трета посредничка страна, биле пренесени преку средства или инструменти на меѓудржавна трговија во САД. Електронските поштенски пораки биле испратени од локации надвор од САД, но биле насочени преку и/или сочувани на мрежни сервери лоцирани во САД. Некои од овие пораки биле испратени или примени од тужениот Балох.
40. Исплатите направени под шест шарлатански маркетинг и консалтинг договори биле евидентирани во книговодствените и сметководствените книги на Маѓар Телеком на начин кој не ја прикажувал вистинската намена на договорите. Во времето кога договорите биле направени, на Маѓар Телеком и Дојче Телеком им недостасувале задоволителни внатрешни сметководствени контроли кои би обезбедиле разумна сигурност дека трансакциите биле законити и соодветно евидентирани.

Повреди на FCPA во Црна Гора

41. ... 61.

Штрауб, Балох и Морваи го лажеле ревизорот на Маѓар Телеком

62. Штрауб, Балох и Морваи дале лажни или погрешни изјави или сториле пропусти кон ревизорите на Маѓар Телеком во врска со подготовката на финансиските извештаи на компанијата за 2005 година.

63. Помеѓу Јули 2005 и Јануари 2006, Штрауб потпишал писмено менаџерско полномошно до ревизорите на Маѓар Телеком лажно изјавувајќи: „ги направивме достапни до вас сите финансиски записи и соодветни податоци“; „ние не сме свесни за други сметки, трансакции или материјални договори кои не се чесно опишани и соодветно евидентирани во финансиската и сметководствената евиденција која ја поткрепуваат финансиските извештаи“; и „ние не сме свесни за било каква повреда или можна повреда на законите или прописите ...“.

64. Балох и Морваи потпишале писмена со менаџерски заменички полномошна писма до ревизорите на Маѓар Телеком лажно изјавувајќи дека „сите материјални информации поврзани со моето поле беа изложени точно и во целост (фактички и акумулирани) и во согласност со предметот содржина на писменото менаџерско полномошно.“

65. Штрауб, Балох и Морваи знаеле дека Маѓар Телеком влегол во барем шест лажни договори, како што е претходно опишано, во 2005 година и 2006 година поврзани со неговите филијали во Македонија и Црна Гора.

66. Штрауб, Балох и Морваи знаеле дека сите или дел од исплатите според седум договори опишани погоре ќе бидат употребени коруптивно во спроведување на нивните понуди да платат владини или функционери на политички партии во Македонија или Црна Гора за цели на влијание на дејствија или одлуки, обезбедување на несоодветна предност, или нивно поттикнување да го употребат своето влијание, за да му помогнат на Маѓар Телеком во добивање или задржување на деловни потфати.

67. Штрауб, Балох и Морваи знаеле дека седум договори, и пропратните документи кои ги оправдуваат трошоците според договорите, не ја одразуваат точно вистинската намена на исплатите. Тие исто така знаеле дека сметководствените книги, евиденција и сметки на Маѓар Телеком согласно тоа се лажно прикажани.

68. Штрауб, Балох и Морваи не го прикажале на ревизорите на Маѓар Телеком постоењето на Протокол за Соработка, Писмо за Намери кое нуди корист од деловна зделка за субјект назначен од малцинската политичка партија, и други претходно опишани документи кои се однесуваат на шема за поткуп на македонски владини функционери и функционери на политички партии за да добијат тајни конкурентски предности и регулаторни погодности.

69. Штрауб, Балох и Морваи не го прикажале на ревизорите на Маѓар Телеком постоењето на нивната шема да поткупат ...

70. Доколку ревизорите на Маѓар Телеком знаеле за овие лажни факти, тие не би ги прифатиле менаџерските презентационски писма и други презентации обезбедени од Штрауб. Ниту ревизорите би обезбеделе неквалификувано ревизорско мислење да го придружува годишниот извештај на Маѓар Телеком даден ан Образец 20-Ф.

Американското Министерство за правда (US Department of Justice (DJ)) на 29.12.2011 година преку неговата Канцеларија за односи со јавноста го издаде следното соопштение:

Маѓар Телеком и Дојче Телеком ја разрешија истрагата според Законот за странски коруптивни практики (Foreign Corrupt Practices Act (FCPA)) и се сложија да исплатат близу 64 милиони долари комбинирана кривична казна
Паралелно спроведување на извршни дејствија од DJ и
Комисијата за хартии од вредност (Securities and Exchange Commission (SEC)) резултираше со казни од повеќе од 95 милиони долари

Вашингтон – Маѓар Телеком Плц. Унгарска телекомуникациска компанија, и Дојче Телеком АГ, германска телекомуникациска компанија и мнозински сопственик на Маѓар Телеком, се сложија да платат комбинирана кривична казна од 63,9 милиони долари за да ја разрешат истрагата според FCPA во врска со активности на Маѓар Телеком и негови филијали во Македонија и Црна Гора, објави Лани Брајер (Lanny A. Breuer) Јавен Обвинител во JD, оддел за криминал и Правобранителот на САД за источната област на Вирџинија Нил Мек Брајд (Neil H. MacBride).

Министерството денес поднесе Кривична Информација против Маѓар Телеком и две годишна Условена спогодба за гонење во Окружниот суд за Источниот Округ на Вирџинија. Информацијата го товари Маѓар Телеком за три дела, односно едно дело за повреда на одредбите против поткуп од FCPA и две обвиненија за повреда на одредбите за книговодство и сметководство од FCPA. Во време на однесувањето за кое се товари, на берзата во Њујорк се тргувало со хартии од вредност на Маѓар Телеком. Како дел од Спогодба за Условено мирување на обвинението, Маѓар Телеком се сложи да плати 59,6 милиони долари казна за неговите илегални активности, да вгради и примени унапреден програм за соодветност и да поднесе годишни извештаи во врска со неговите напори за примената на мерките за унапредување на соодветноста и за надминување на проблеми од минатото.

Според судските документи, вклученоста на Маѓар Телеком во Македонија произлегува од потенцијални правни промени направени во пазарот на телекомуникации во таа држава. Во рана 2005 година, македонската Влада се обиде да го либерализира телекомуникацискиот пазар на начин кој Маѓар Телеком го сметал за штетен за неговата македонска филијала, Македонски Телекомуникации АД Скопје (МакТел). Во доцна зима и пролетта 2005 година, извршните лица на Маѓар Телеком, со помош на грчки посредници, лобирале кај македонски владини функционери за да спречат примена на новиот закон и прописи за телекомуникации.

Маѓар Телеком на крајот се впуштил во спогодба со одредени високи македонски владини функционери за да ги реши своите грижи околу правните промени. Во тајна спогодба, така наречен „Протокол за Соработка“, македонските владини функционери се сложиле да го одложат внесување на трета лиценца за мобилна телефонија на македонскиот телекомуникациски пазар, како и други регулаторни погодности. Извршните лица на Маѓар Телеком потпишале две копии на „Протокол за Соработка“, секоја со високи македонски владини функционери од различни владеачки партии во Македонија. Извршните лица на Маѓар Телеком потоа ги држеле единствените спроведени копии надвор од компаниското книговодство на Маѓар Телеком.

Според судските документи, со цел да осигурат придобивки од Протокол за Соработка извршните лица на Маѓар Телеком се впуштиле во постапување со консултанти, посредници и други трети лица, вклучувајќи и шарлатански консалтинг договори со лица во сопственост и под контрола на грчки посредник, за да исплатат 4.875.000 евра (околу шест милиони долари) во околности во кои тие знаеле, или биле свесни за голема можност дека постојат околности во кои, целата или дел од таквата исплата ќе биде проследена до македонските функционери. Шарлатанските договори биле заведени како оправдани во книговодството и сметководствените книги на МакТел, кои биле консолидирани во финансиите на Маѓар Телеком. Дојче Телеком, кој бил сопственик на околу 60% од Маѓар Телеком, ги пријавил резултатите на операциите Маѓар Телеком во своите финансиски извештаи.

Дополнително, Кривичната Информација го товари Маѓар Телеком за фалсификување на книговодство и сметководство во врска со активност во Црна Гора. Според судските списи, Маѓар Телеком направил несоодветни исплати во врска со преземањето на телекомуникациската компанија на Црна гора, во сопственост на државата. Овие исплати биле документирани во книговодството и сметководството на Маѓар Телеком преку извршување на божедни договори. На пример, два договори биле антидатирани и ги прикривале вистинските партнери, и никакви оправдани услуги не биле дадени под договорите, иако договорите биле за 4,47 милиони евра.

Министерството денес исто така се впушти во спогодба за мирување на гонење условена на две години со родителската компанија на Маѓар Телеком, Дојче Телеком поради пропуст да одржува книговодство и

сметководство кое вистинито ги покажува активностите на Маѓар Телеком. Дојче Телеком, со седиште во Германија, се сложи да плати 4,36 милиони долари казна во врска со неточно водено книговодство и сметководство и да го унапреди својот програм за соодветност. Во време на поведението на Њујоршката берза се тргувало со хартии од вредност на Дојче Телеком.

Двата договори потврдуваат дека Маѓар Телеком и Дојче Телеком доброволно го признале прекршувањето на ФСРА на одделот и раководството на ревизорската комисија на Маѓар Телеком заради покренување „темелна општа внатрешна истрага во врска со поткупување и поврзано неисправно однесување.“ Во дополнително спогодбата истакнува дека компаниите веќе превземале корективни мерки и се посветиле на понатамошни корективни чекори преку имплементација на унапреден програм за соодветност.

Поврзано со ова, SEC објави граѓански тужби против Маѓар Телеком и Дојче Телеком како и за три поранешни извршни лица на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком и Дојче Телеком одобриле внесување на постојана наредба против повреди на ФСРА. Маѓар Телеком се сложи да плати 31,2 милиони долари во интерес на отфрлање и пресудување без докажување.

Предметот го води адвокат парничар Лиам Бренан (Liam Brennan) од Одделот за криминал секција за измами, и помошниците на Правобранителот на САД Чарлс Коноли (Charles Connolly) и Robert Wiechering од Канцеларијата на Правобранителот за Источниот Округ на Вирџинија. Министерството исто така оддава признание за значаен придонес во оваа истрага на помошникот на Правобранителот на САД Џероб Дафи (Jerrob Duffy), поранешна секција за измами. Значајна соработка била дадена од водот на ФБИ при Теренската канцеларија Вашингтон посветен на ФСРА, Одделот за постапување на SEC, Одделот за криминал на Меѓународните односи и меѓународни правни партнери на Швајцарија, Германија, Грција, Унгарија и Република Македонија.

Прилог А од Документот 3 гласи:

ИЗЈАВА ЗА ФАКТИ

Следната Изјава за факти е вклучена заради повикување како дел на Условено мирување на понатамошно гонење („Спогодбата“) помеѓу Министерството за Правда на САД, криминален оддел, секција за измами и канцеларијата на Јавното Обвинителство на САД за Источниот округ на Вирџинија (свкупно, „Одделение“), и МАЃАР ТЕЛЕКОМ, Плц., („МАЃАР ТЕЛЕКОМ“), и страните се согласуваат и тврдат дека следната информација е вистинита и точна. МАЃАР ТЕЛЕКОМ признава, прифаќа и потврдува дека е одговорен за делата на неговите службеници, вработени, агенти, и оние филијали како што е прикажано подолу. Доколу Одделението продолжи со гонење кое е во мирување согласно оваа Спогодба, МАЃАР ТЕЛЕКОМ се согласува дека ниту ќе се противи на неговата прифатливост, ниту ќе ја оспорува, оваа Изјава за факти во било кое такво постапување. Доколку во овој предмет дојде до продолжување со судење, Одделот ќе ги докаже преку оправдан сомнеж, со прифатливи докази, фактите наведени подолу и посочени во Информацијата за криминал во прилог на оваа спогодба (забелешка: Документот наведен под број 1 во листата погоре). Тие докази ќе го потврдат следното:

МАЃАР ТЕЛЕКОМ и поврзани правни лица

1. МАЃАР ТЕЛЕКОМ, порано познат како Матав, бил јавно тргувана Унгарска корпорација која работи во бизнисот за фиксна и целуларна телефонија во Унгарија, Црна Гора, Македонија, и на други места, користејќи ги брендovите Т-Мобиле и Т-Ком. За време на релевантниот временски период, Американските хартии од вредност на МАЃАР ТЕЛЕКОМ („АХВ“) се тргувале на Њујоршката Берза (NYSE) под тикер „МТА“. Соодветно, МАЃАР ТЕЛЕКОМ бил „издавач“ во рамките на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a).
2. МАЃАР ТЕЛЕКОМ правел достапни за јавноста финансиски информации преку различни средства, вклучувајќи и електронско поднесување на периодични и годишни извештаи на Обрасци 6-K и 20-F на SEC (Stock Exchange Committee – Комитет за тргување на берза) до SEC, МАЃАР ТЕЛЕКОМ електронски ги пренесувал неговите поднесоци до Electronic Data Gathering, Analysis, and Retrieval system (EDGAR) на SEC во Управната канцеларија за Информации и Технологија во Александрија, Вирџинија, во рамките на Источниот округ на Вирџинија.
3. Дојче Телеком, АГ („ДТ“), била мулти национална телекомуникациска компанија со седиште во Германија и компанија родител на МАЃАР ТЕЛЕКОМ. ДТ управувал со бизнис во целуларна и фиксна телефонија под брендovите на Т-Мобиле и Т-Ком преку различни оперативни субсидијари, вклучувајќи го и МАЃАР ТЕЛЕКОМ. ДТ имал во сопственост околу 60% од МАЃАР ТЕЛЕКОМ кој известувал за резултатите од своето работење во консолидираните финансиски извештаи на ДТ. За време на релевантниот временски период, со хартиите од вредност на ДТ се тргувало на NYSE под тикер симбол „ДТ“. Соодветно на тоа, ДТ бил „издавач“ во смисла на FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a).
4. Македонски Телекомуникации АД Скопје („МакТел“) била поранешен телекомуникациски давател на услуги во Македонија во државна сопственост. Во Јануари 2001 година, МАЃАР ТЕЛЕКОМ, дејствувајќи во конзорциум со други наддавачи, се стекнал со делумна сопственост на МакТел преку приватизација од страна на Владата на Република Македонија. До доцна во 2004 година, МАЃАР ТЕЛЕКОМ стекнал самостојна сопственост на околу 51% од акциите на МакТел преку набавка на дополнителни акции од македонската Влада и од приватни акционери. МАЃАР ТЕЛЕКОМ ги држел акциите на МакТел преку холдинг компанија во негова целосна сопственост. Македонската Влада во моментот владее со околу 35% од акциите на МакТел. Од рана 2001 година до средината на 2006 година, македонската Влада била сопственик на околу 47% на акции на МакТел. Македонската Влада, како акционер, имала право на пропорционална распределба на дивиденди пријавени од МакТел. Исплатите на дивидендите од МакТел биле значаен извор на приход за македонската Влада. За време на релевантниот временски период, финансиските резултати на МакТел биле вклучени во консолидираните финансиски пријави кои МАЃАР ТЕЛЕКОМ ги поднесувал до SEC.

5. Телемакедонија АД Скопје („Телемакедонија“) била услужна компанија контролирана од МАЃАР ТЕЛЕКОМ која обезбедувала консалтинг и други услуги за МакТел. За време на релевантниот временски период, финансиските резултати на Телемакедонија биле вклучени во консолидираните финансиски пријави кои МАЃАР ТЕЛЕКОМ ги поднесувал во SEC.
6. Камен Мост Комуникации АД Скопје („Камен мост“) била холдинг компанија контролирана од МАЃАР ТЕЛЕКОМ и која имала сопственост на акциите на МакТел, но инаку немала деловни активности. За време на релевантниот временски период, финансиските резултати на Камен Мост биле вклучени во консолидираните финансиски пријави кои МАЃАР ТЕЛЕКОМ ги поднесувал во SEC.
7. Телеком на Црна гора А.Д., н/к/а „Црногорски Телеком“ („ТЦГ“) и неговата ...

Релевантни вработени и агенти

8. Извршно лице #1 во Маѓар Телеком бил високо извршно лице и член на Управниот Одбор на МАЃАР ТЕЛЕКОМ за време на релевантниот временски период. Како таков тој биле службеник, директор, вработен, и агент на „издавач“ во смисла на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a).
9. Извршно лице #2 во Маѓар Телеком бил високо извршно лице во МАЃАР ТЕЛЕКОМ за време на релевантниот временски период. Како таков тој биле службеник, директор, вработен, и агент на „издавач“ во рамките на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a). Извршно лице #2 во Маѓар Телеком работел како службеник или директор во одредени субсидиари на МАЃАР ТЕЛЕКОМ.
10. Извршно лице #3 во Маѓар Телеком бил високо извршно лице во МАЃАР ТЕЛЕКОМ за време на релевантниот временски период. Како таков тој биле службеник, директор, вработен, и агент на „издавач“ во рамките на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a). Извршно лице #3 во Маѓар Телеком работел како службеник или директор во одредени субсидиари на МАЃАР ТЕЛЕКОМ.
11. Извршно лице #1 во МакТел бил високо извршно лице на МакТел за време на релевантниот временски период.
12. Извршно лице #2 во МакТел бил високо извршно лице на МакТел за време на релевантниот временски период.
13. Грчки посредник #1 бил деловно лице кој контролирал бројни фишек компании, и за време од 2001 година до 2004 година, контролирал значен дел од Камен Мост и Телемакедонија преку друга компанија. За време на релевантниот временски период, тој бил принципал зад други договорни страни во договори со МАЃАР ТЕЛЕКОМ, и му помагал на МАЃАР ТЕЛЕКОМ во неговите работи со македонски владини функционери.
14. Грчки посредник #2 бил член на управниот одбор на МакТел. За време на релевантни временски периоди, тој бил вработен на Грчкиот посредник #1, и тој му помагал на МАЃАР ТЕЛЕКОМ во неговите работи со македонски владини функционери.
15. Грчки посредник #3 бил член на Управниот Одбор на Камен Мост. За време на релевантни временски периоди, тој бил вработен на Грчкиот посредник #1, и тој му помагал на МАЃАР ТЕЛЕКОМ во неговите работи со македонски владини функционери.
16. Кипарска Фишек Компанија била фишек компанија наводно со седиште во Лимасол, Кипар, која била контролирана од Грчкиот посредник #1, Грчкиот посредник #2, и Грчкиот посредник #3. Кипарската Фишек Компанија извршувала договори со, поднесувала писмена до, и примала исплати од МАЃАР ТЕЛЕКОМ и негови филијали.

Владини функционери и Политички партии

17. Македонска политичка партија А и македонска политичка партија Б биле политички партии во македонската коалиција на власт за време на 2005 година, покрај и во друго време. Секоја партија претставувала традиционална етничка група во Македонија. Како таква, македонската

политичка партија А и македонска политичка партија Б секоја посебно биле „странска политичка партија“ во смисла на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(a)(2).

18. Македонски функционер #1 бил владин функционер со висок ранг со одговорност поврзана со закони за и уредување на телекомуникации за време на 2005 година, покрај и во друго време, како и водач на македонската политичка партија А. Како таков Македонски функционер #1 бил „странски функционер“ во смисла на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(f)(1)(A), 78dd-1(a)(2).
19. Македонски функционер #2 бил владин функционер со висок ранг со одговорност поврзана со закони за и уредување на телекомуникации за време на 2005 година, покрај и во друго време, како и водач на македонската политичка партија Б. Како таков Македонски функционер #2 бил „странски функционер“ во смисла на значењето согласно FCPA, Наслов 15, Законодавство на САД, Секција 78dd-1(f)(1)(A), 78dd-1(a)(2).
20. За време на 2005 година и 2006 година, одредени високи извршни лица тогаш вработени во МАЃАР ТЕЛЕКОМ, вклучувајќи ги Извршно лице #1 во МАЃАР ТЕЛЕКОМ, Извршно лице #2 во МАЃАР ТЕЛЕКОМ и Извршно лице #3 во МАЃАР ТЕЛЕКОМ (овие три поранешни извршни лица тука се ословени заеднички како „Извршни лица во Маѓар Телеком“), се нафатиле во насока на дејствување преку консултанти, посредници и други трети лица, вклучувајќи договарање преку божемни договори да платат агрегатна сума од 4.875 милиони евра на Кипарска фишек компанија и една нејзина придружничка, под услови за кои тие знаеле, или биле свесни за високата големата веројатност дека постојат услови во кои, сите или дел од приносите на ваквите исплати ќе бидат понудени, дадени, ветени или платени, директно или индиректно, на Македонски функционер #1, Македонски функционер #2, македонска политичка партија А и македонска политичка партија Б со намера за стекнување со деловна погодност за МАЃАР ТЕЛЕКОМ. Дополнително, на македонска политичка партија Б и била понудена можност да определи корисник во деловен потфат во замена за партиска поддршка на од МАЃАР ТЕЛЕКОМ посакуваните погодности.
21. Во рана 2005 година, Македонскиот Парламент усвои Закон за електронски комуникации предодреден да го либерализира пазарот на телекомуникации на начин кој би бил непогоден за МАЃАР ТЕЛЕКОМ. Поодредено, помеѓу други работи, законот ги овластувал телекомуникациските регулаторни тела во Македонија да објават јавна понуда за давање на лиценца за трет деловен зафат во мобилната телефонија кој директно ќе конкурира против субсидијарот на МАЃАР ТЕЛЕКОМ во Македонија, МакТел, и постави зголемени давачки за фреквенции и други регулаторни товари.
22. Во или околу доцна во Јануари 2005 година, Извршното лице #1 во Маѓар Телеком, Извршното лице #2 во Маѓар Телеком, Грчкиот посредник #1, Грчкиот посредник #2, Грчкиот посредник #3, и други му помогнале на МАЃАР ТЕЛЕКОМ за средба со Македонскиот функционер #1 и други во Скопје и ги информирале дека не е прифатливо давање на трета лиценца за мобилна телефонија.
23. Во или околу 9 Март 2005 година, Извршното лице #1 во МакТел испратил електронска порака до Македонски владин функционер на негова адреса за електронска пошта лоцирана во САД и побарал овој Македонски владин функционер да го информира Извршното лице #1 во МакТел за „формално номинираните членови за уредување на надомест за фреквенција,“ која електронска порака била помината преку, сочувана на, и пренесена преку сервери лоцирани во Соединетите Држави.
24. На или околу 9 Март 2005 година, Извршното лице #2 во Маѓар Телеком испратил порака по електронска пошта до Грчкиот посредник #2 со прилог на нацрт Писмо за Намери. Нацрт Писмото за Намери ја прецизирал посветеноста на МАЃАР ТЕЛЕКОМ да започне со виртуелен оператор на мобилна мрежа („MVNO“) во Косово со компанија која ќе биде одбрана од страна на Политичката партија Б. МАЃАР ТЕЛЕКОМ развил план за MVNO во Косово како алтернативен трет конкурент на македонскиот телекомуникациски пазар.

25. Приближно во Мај 2005 година, одредени извршни лица на Маѓар Телеком одобриле и извршиле таен договор, Протокол за Соработка, со Македонскиот функционер #1 за оддолжување или одложување на издавање на трета лиценца за мобилна телефонија и за да ги омекне другите неповолни ефекти на новиот закон, вклучувајќи и да не се бара од МакТел да плати целосна сума за зголемениот надомест за фреквенција преку преземање на следните дејствија, помеѓу другите:
- i. На или околу 25 Мај 2005 година, Извршното лице #1 во Маѓар Телеком преку електронска пошта примил копија од Протокол за Соработка кој треба да биде извршен од страна на МАЃАР ТЕЛЕКОМ и од Македонскиот функционер #1.
 - ii. Кратко потоа, на или околу 27 Мај 2005 година, на средба во Холидеј Ин во Скопје, Извршното лице #2 во Маѓар Телеком, Извршното лице #3 во Маѓар Телеком, Грчкиот посредник #2, Грчкиот посредник #3, и други македонски функционери дискутирале за Протоколот за Соработка и се сложиле да го чуваат постоењето и намената на договорот од други, вклучувајќи ги ревизорите на МАЃАР ТЕЛЕКОМ и јавноста. Извршното лице #2 во Маѓар Телеком и Македонски функционер #2 го потпишале Протоколот за соработка, и потоа договорот бил чуван надвор од книговодството и сметководството на МАЃАР ТЕЛЕКОМ, наместо таму оставен кај Грчкиот посредник #1 во Грција.
 - iii. На или околу 31 Мај 2005 година со цел да го информира Извршното лице #1 во МакТел за тајната спогодба на МАЃАР ТЕЛЕКОМ со македонски политички функционери, Извршното лице #2 во Маѓар Телеком проследил копија од спогодбата од неговата сметка за електронска пошта во МАЃАР ТЕЛЕКОМ до Хотмаил (Hotmail) сметката за електронска пошта на Извршното лице #1 во МакТел, која минала преку, била чувана на, и проследено до сервери лоцирани во САД.
 - iv. На или околу 31 Мај 2005 година, од Извршното лице #1 во Маѓар Телеком и Извршното лице #2 во Маѓар Телеком било побарано да обезбедат потпишана копија од Протокол за Соработка, по што Извршното лице #1 во Маѓар Телеком ги објаснило „специјалните околности“ околу овој Протокол за соработка за да го оправда немањето на потпишана копија.
26. Дополнително, на или околу Август 2005 година, Извршни лица на Маѓар Телеком дошле до крај на Писмо за Намери за MVNO со субјект определен од Македонска политичка партија Б. Тие ја направиле оваа понуда во Писмо за Намери со цел да обезбедат Македонскиот функционер #2 да го изврши вториот таен Протокол за соработка и поволностите кои ќе произлезат од таа спогодба. Писмото за намери било извршено од Извршното лице #1 во Маѓар Телеком, сепак деловната можност на крај не се развила од други причини.
27. Па сепак, на или околу Август 2005 година, одредени Извршни лица во Маѓар Телеком се впуштиле во вториот таен Протокол за Соработка со претставници на Македонска политичка партија Б и Македонскиот функционер #2 да добијат исти деловни и регулаторни поволности за МАЃАР ТЕЛЕКОМ. Вторито таен Протокол за Соработка исто така бил држен надвор од архивата на МАЃАР ТЕЛЕКОМ и останал кај Грчкиот посредник #1 во Грција.
28. Помеѓу 2005 и 2006 година, како што МАЃАР ТЕЛЕКОМ ги добил погодностите ветени во спогодбата, Извршните лица во Маѓар Телеком го овластиле МакТел и други субсидиари да влезат во низа на најмалку шест лажни „врз основа на успешност засновани“ договори наводно за „консалтинг“ и „маркетинг“ услуги, и да платат агрегатна сума од 4.875.000 евра според овие договори на Кипарската фишек компанија и на една од нејзините филијали, под услови за кои Извршните лица во Маѓар Телеком знаеле, или биле свесни за голема можност дека постојат услови во кои, сите или дел од приносите од вакви исплати ќе бидат понудени, дадени, ветени или исплатени, директно или индиректно, на македонски владини функционери.
29. Единствените спроведени копии од двата тајни Протоколи за соработка со владини функционери биле задржани од Грчкиот посредник #1, и постоењето и вистинската намена на овие спогодби биле непознати за било кој во МАЃАР ТЕЛЕКОМ и ДТ освен на Извршното лице #1 во Маѓар

Телеком, Извршното лице #2 во Маѓар Телеком и на релативно мал број на дополнителни учесници.

30. Извршното лице #1 во Маѓар Телеком и Извршното лице #2 во Маѓар Телеком, помогнати од Грчкиот посредник #1, ги заобиколиле внатрешните контроли во МАЃАР ТЕЛЕКОМ со:
- i. На или околу Април 2006 година, Извршното лице #1 во МакТел, Извршното лице #2 во МакТел и Грчкиот посредник #2 извршиле договор помеѓу МакТел и Кипарската фишек компанија наводно за услуги на длабинска анализа за кабелска телевизија за сума од 900.000 евра, со заверен датум од 01 Јануари 2006 година;
 - ii. На или околу Април 2006 година, Извршното лице #1 во МакТел, Извршното лице #2 во МакТел и Грчкиот посредник #2 извршиле договор помеѓу МакТел и Кипарската фишек компанија наводно за маркетинг услуги во вредност од 750.000 евра, со заверен датум од 01 Март 2006 година;
 - iii. На или околу 5 Мај 2006 година, Извршното лице #1 во МакТел, Извршното лице #2 во МакТел и други извршиле договор помеѓу МакТел и друга компанија наводно за маркетинг услуги во вредност од 900.000 евра;
 - iv. На или околу 12 Декември 2006 година, Грчкиот посредник #1, Грчкиот посредник #2 и Грчкиот посредник #3 предизвикале Кипарската фишек компанија да проследи извештај до МАЃАР ТЕЛЕКОМ и неговите филијали за лажно да оправда исплата од 450.000 евра направена од МакТел, а кој извештај можело да биде нарачан на интернет за околку 500 фунти стерлинзи.
31. Овие консалтинг и маркетинг договори внесени во 2005 и 2006 година биле антидатирани или имале показатели за успешност кои веќе биле задоволени во времето кога овие договори биле извршени, и биле поддржани со лажни показатели за успешност или други фабрикувани докази за изведба. Договорите не послужиле за легитимна деловна намена, и никаква изведба од значење не произлегла од нив.
32. Исплатите според овие шарлатански договори биле заведени во книговодството и сметководството на МАЃАР ТЕЛЕКОМ на таков начин што не укажувал точно за вистинската намена на договорите според кои тие биле направени, а лажната книговодствена и сметководствена евиденција била консолидирана во финансиските извештаи на ДТ:

Датум	Сума	Од	До
12. Јули 2005	340.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
13. Јули 2005	640.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
06. Септември 2005	990.000 евра	Камени Мост	Кипарска фишек компанија
09. Септември 2005	980.000 евра	Камени Мост	Кипарска фишек компанија
11. Април 2006	450.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
11. Април 2006	575.000 евра	МакТел	Кипарска фишек компанија
30. Мај 2006	900.000 евра	МакТел	Филијала на Кипарска фишек компанија

33. По овие шарлатански договори и понуда, Македонската Влада го одложи влегувањето на трет натпреварувач во мобилната телефонија се до 2007 година и ги намали тарифите за надоместоци за фреквенции поставени на подружницата на МАЃАР ТЕЛЕКОМ во Македонија, МакТел.

Однесување во Црна гора

34. – 44. ...

МЕДИУМСКОТО ПОКРИВАЊЕ НА АФЕРАТА „ТЕЛЕКОМ“

Проценка за истражувачкото новинарство во дел од медиумите во Македонија во период од 29.12.2011 до 10.02.2012

Автор: Теофил Блажевски

Скопје - февруари 2012
Транспаренси Интернешнл – Македонија

Вовед

Предмет на оваа анализа се текстовите во дел од медиумите во Македонија посветени на аферата „Телеком“. Аферата се „врти“ околу голема компанија од Македонија во мешовита-странско-државна сопственост, чии претставници во даден момент, според досега утврдените факти од Македонија и од САД, презеле незаконски и нелегални дејства со елементи и на корупција и притоа нанеле штета и на акционерите и на граѓаните.

Аферата се обнови во македонските медиуми, откако на крајот од 2011 на јавноста и станаа достапни документите од американските институции, кои јасно укажуваат дека Маѓар Телеком во периодот од 2005 до 2006 година презел неетички финансиски операции со цел да поткупи одговорни лица во Македонија и Црна Гора, кои потоа би му овозможиле дополнителна добивка на сопственикот.

Анализата која ја спроведуваме се однесува на пишувањето на медиумите за случајот во Македонија во период од околу 40-тина дена. Вкупно се следени 58 медиуми, но ако ги исклучиме оние од областа на културата или од забавен карактер, бројката се сведува на 40 медиуми.

Методолошки, анализата е изведена со помош на статистички показатели, кои потоа се толкуваат. Во првиот сегмент се наведени бројот на објави во медиумите во Македонија, посебно во кои медиуми и со која честота се занимавале со ова прашање, како и во кој жанр, односно рубрика се определиле да го следат ова прашање. Во статистичкиот дел на анализата се прави поделба на медиумите и по нивната природа, т.е. печатени, електронски и онлајн медиуми.

Во вториот дел на анализата се прави напор да се расветли квалитативниот пристап во текстовите, односно, колку и какви истражувачки алатки се ползувани, за да може јавноста да стекне појасна слика за целата афера.

Анализата нема претензии кон научната сфера или таков тип верификација, туку треба да претстави збир на основни показатели и изведени заклучоци, кои би биле поттик за натамошна дискусија на темата. Таа е подготвена исклучиво за потребите на работилницата, посветена на улогата на медиумите во антикорупциската борба во Македонија,

што ја организира Транспаренси Интернешнл-Македонија.

Со трудот се имаше намера да се добијат основни показатели за однесувањето на медиумите при следењето на една поголема коруптивна историја, при што посебно да се согледаат следниве работи:

- Информативниот капацитет на медиумите кон конкретен случај
- Истражувачкиот капацитет на медиумите кон конкретен случај
- Жанровската поделба на текстовите посветени на аферата
- Дали постојат разлики во пристапот од аспект на карактерот на медиумите (печатени, електронски, онлајн)

Во анализата се вклучени и колумните од надворешните колумнисти. Причина за тоа е што и тој тип текстови ги третиравме како збогатување на информативниот простор за дадената тема, но и затоа што во праксата се случува дадената колумна да биде резултат на договор меѓу главниот уредник и колумнистот.

Во пристапот кон оценувањето на истражувачкиот карактер на текстот се земени предвид основните истражувачки начини или алатки како што се: изјава, интервју, поставени прашања до институции со употреба или без употреба на Законот за пристап до информации од јавен карактер, користење анонимни извори, споредбена анализа на извори (вкрстување на податоци), анализа на факти и нивно дополнително истражување, архивско истражување, пребарување по интернет...

Забелешки:

Анализата е спроведена врз основа на следењето на медиумите од професионална прес клипинг агенција и врз основа на сопствени согледувања на објавени текстови во македонскиот медиумски простор. Поради недостиг на финансиски ресурси следени се доминантно медиумите од македонското говорно подрачје. Возможно е, да има и медиуми

кои се огласиле во однос на темата, а нам или на агенцијата им останале незабележани, но веруваме дека најмалку 80 отсто од медиумските објави се регистрирани.

При обработката во однос на жанровската форма на новинарските продукти, земена е авторска слобода во смисла на означување на комбинирани жанрови, пред се, затоа што и самите жанровски форми кои се употребуваат во медиумскиот простор во Македонија не ретко се измешани и комбинирани и тешко можат да се прецизираат.

Воедно, земена е авторска слобода и во оценката на употребуваните истражувачки методи во текстовите, во либерална насока, со крајна цел и најмал професионален напор, каков што е на пример употребата на бекграундот во веста или извештајот, да биде валоризиран како истражувачки во анализата.

Дел 1.

Збирни статистички показатели

Од следените 40 медиуми, вкупно 27 медиуми објавиле некаква новинарска информација за аферата Телеком во периодот од 29.12.2011 до 10.02 2012 година.

Печатени:

Утрински весник, објавил вкупно 16 пати, во разни новинарски форми, од кои позастапени се извештајот и коментарот. Во оваа бројка вклучени се и колумните на надворешни соработници. Вечер објавува 8 новинарски информации посветени на аферата, при што најзастапена форма е извештајот. Следува дневен Фокус со 7 новинарски текстови, од што најзастапени се извештајот и коментарот. Дневник до истиот датум има 5 објави, во што е вклучена и една колумна од надворешен колумнист. Застапена е веста, интервјуто и коментарот. Вест до споменатиот датум се огласува два пати со новинарска информација. Застапен е извештајот. Нова Македонија об-

јавува три вести за аферата. Капитал на интернет страницата има објавено само агенциска вест, еднаш. Неделникот Фокус се огласува два пати. Застапена е анализата, а во вториот случај таа се граничи со статија.

Електронски медиуми:

Македонско радио до споменатиот датум има објавено два новинарски прилози. Едниот е вест и вториот прилог е проширена вест, т.е. пренесени извадоци од интервју. Радиото Дојче Веле и Радио Слободна Европа се јавуваат со по еден новинарски продукт. Извештај и интервју. МТВ има 3 информации-вести. Канал 5, четири новинарски информации. Два пати на телевизија во централните вести и 2 пати на сајтот на Канал 5. Преовладува извештајот. Сител само еднаш на телевизијата во централните вести се огласува со извештај за аферата. Телма до споменатиот датум се огласува 4 пати. Преовладува извештајот. Алфа во информативниот дел од програмата има 4 објави за аферата, при што доминира веста и извештајот.

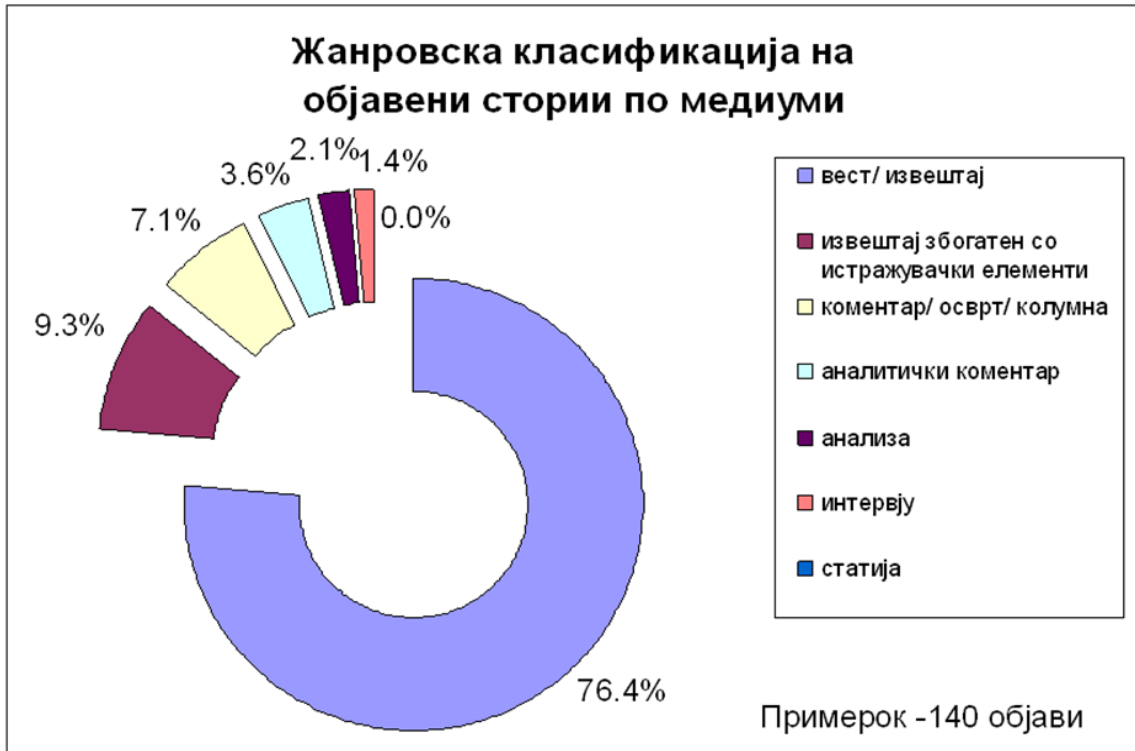
Онлајн медиуми:

Агенцијата Курир на сајтот објавува 15 новинарски продукти. Сите се во жанрот вест. Агенцијата Нет-прес на својот сајт објавува 10 новинарски продукти, доминира веста. Агенцијата Инпрес објавува три материјали, доминира веста. Агенцијата Макфакс на својот сајт објавува 10 новинарски продукти. Доминира веста и извештајот. Агенцијата Е-репортер објавува три новинарски продукти. Формата е вест. Порталот Плус Инфо објавува 20 новинарски продукти, Формата е вест и извештај и коментаторски извештај. Сајтот-портал Скај објавува-пренесува 5 продукти. Формата е вест и извештај. Сајтот/агенција Прес 24 објавува два новинарски производи - вест и извештај. Порталот Точка -2 новинарски продукти, пренесува извештаи. Порталот Кирилица објавува, пренесува, една вест и извештај. Сајтот СЕтајмс објавува еден извештај

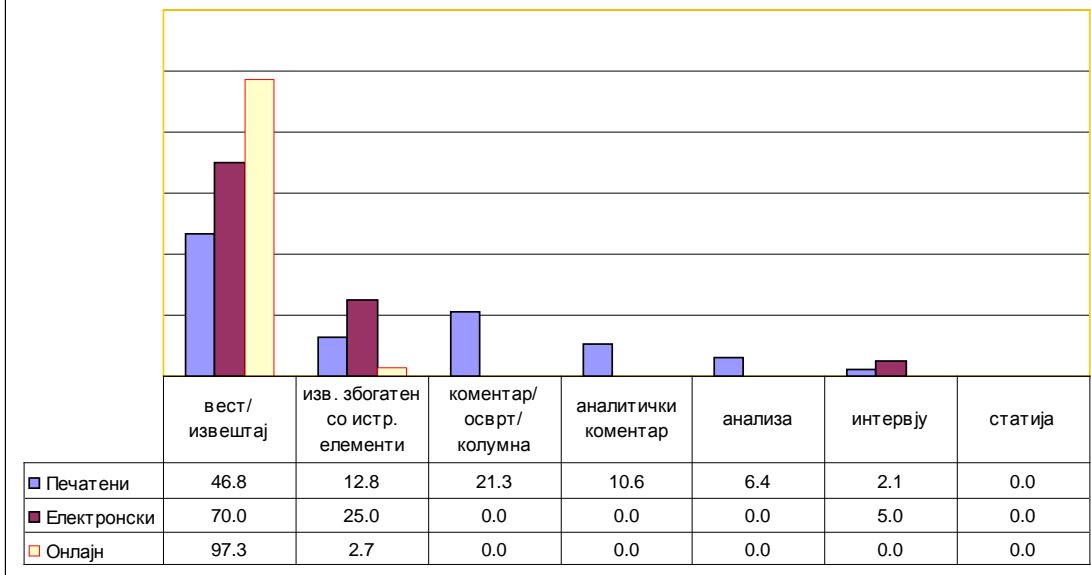
Медиум	Жанровска класификација							Вкупно по медиум
	В/И	ИИЕ	К/О/К	АК	А	ИНТ	С	
<i>Печатени</i>								
Утрински Весник	5	2	6	2	1	0	0	16
Дневник	3	0	2	0	0	1	0	6
Вест	1	1	0	0	0	0	0	2
Вечер	5	2	1	0	0	0	0	8
Фокус Дневен	2	1	1	3	0	0	0	7
Капитал	1	0	0	0	0	0	0	1
Нова Македонија	3	0	0	0	0	0	0	3
Фокус Неделник	2	0	0	0	2	0	0	4
Вкупно Печатени	22	6	10	5	3	1	0	47
<i>Електронски Медиуми</i>								
Македонско Радио	2	0	0	0	0	0	0	2
Радио Дојче Веле	1	0	0	0	0	0	0	1
Радио Слободна Европа	0	0	0	0	0	1	0	1
МТВ	3	0	0	0	0	0	0	3
Сител	0	1	0	0	0	0	0	1
Канал 5	2	2	0	0	0	0	0	4
Телма	2	2	0	0	0	0	0	4
Алфа ТВ	4	0	0	0	0	0	0	4
Вкупно Електронски	14	5	0	0	0	1	0	20
<i>Онлајн медиуми</i>								
Курир	15	0	0	0	0	0	0	15
НетПрес	10	0	0	0	0	0	0	10
МакФакс	10	0	0	0	0	0	0	10
Инпрес	3	0	0	0	0	0	0	3
Е-Репортер	3	0	0	0	0	0	0	3
Плус Инфо	18	2	0	0	0	0	0	20
Скај	5	0	0	0	0	0	0	5
Прес 24	2	0	0	0	0	0	0	2
Кирилица	2	0	0	0	0	0	0	2
Точка	2	0	0	0	0	0	0	2
СЕ Тајмс	1	0	0	0	0	0	0	1
Вкупно Онлајн	71	2	0	0	0	0	0	73
Вкупно	107	13	10	5	3	2	0	140

За потребите на табеларниот приказ користени се следните кратенки:

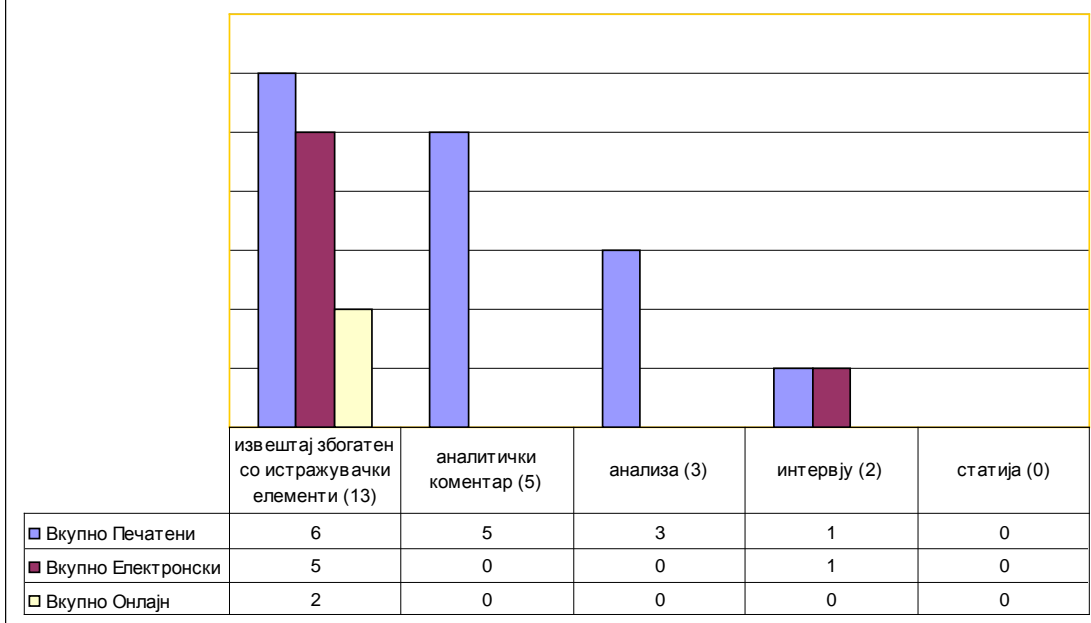
- В/И - Вест/Извештај
- ИИЕ - Извештај збогатен со истражувачки елементи
- К/О/К - Коментар/Осврт/Колумна
- АК - Аналитички коментар
- А - Анализа
- ИНТ - Интервју
- С - Статија

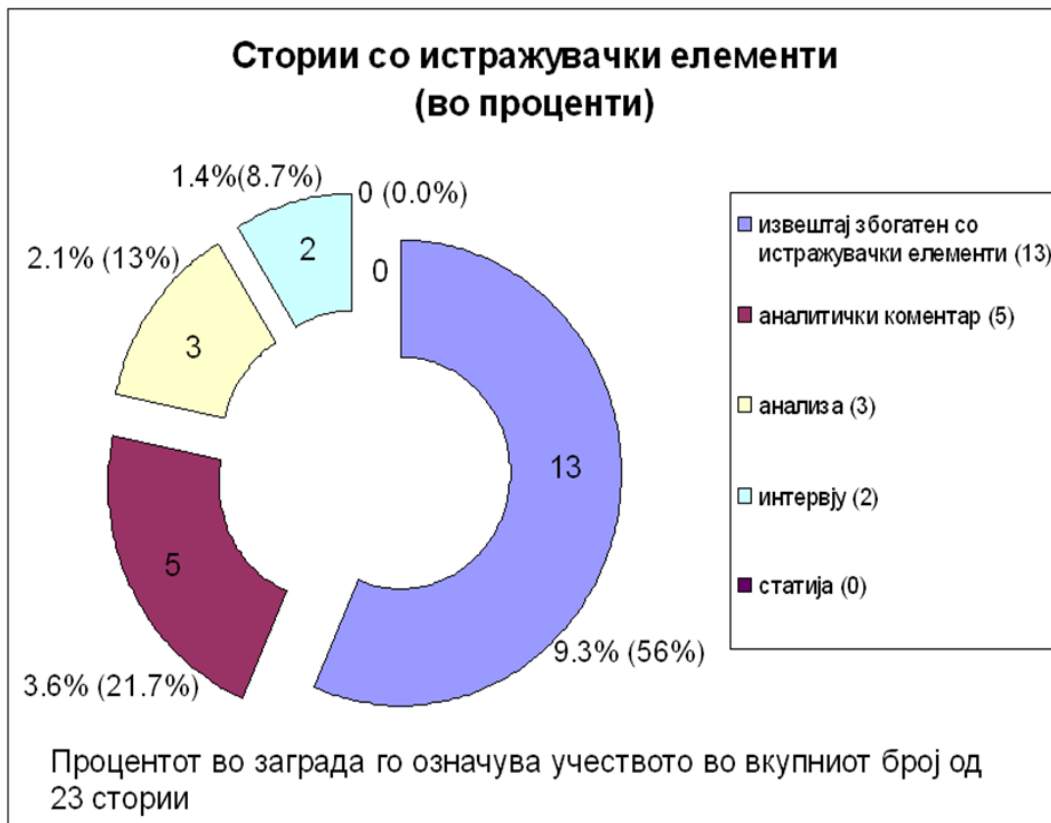

Жанровска класификација на објавени стории по тип на медиум (во проценти)

Жанровска класификација на истражувачки стории по тип на медиум

Дел 2 Заклучоци

Општ заклучок

Медиумите во Македонија во однос на аферата Телеком, со мали исклучоци, не покажале капацитет да спроведат обемни истражувачки постапки кои би довеле до новинарски производи кои можат да се сместат во категоријата истражувачко новинарство. Само во три случаи од вкупно 140 е објавен текст кој може да се класифицира како сепопфатно истражувачко новинарство.

Посебни заклучоци

Од добиените статистички показатели можат да се извадат и неколку посебни заклучоци врз кои се темели и општата оценка.

- „Информативно-будни“, недостиг на континуитет

Медиумите во Македонија според бројот на објавени стории за аферата може да се наречат дека се „информативно-будни“, т.е. објавуваат задоволувачки број вести и друг тип информации за аферата. Тоа го покажува и бројката од 140 објавени новинарски производи. Сепак, не постои конзистентност во однос на посветеноста кај повеќето медиуми, односно на држење на темата активна, се додека не се најде соодветен одговор на неодговорените прашања. Може слободно да се оцени дека по однос на посветеноста, само

четири медиуми ја држеле аферата како активна тема во јавноста. Тоа се Утрински весник, Плус Инфо и делумно Фокус, дневен и неделен. Забележителен пристап има и Вечер. Другите покажуваат тромавост во однос на континуитетот и најчесто реагираат откако некој друг медиум ќе даде нов импулс.

- Истражувачки ненасочени

И покрај најдобрите намери и широко поставените критериуми, тешко дека може да се каже оти медиумите во Македонија кога станува збор за аферата Телеком, се **истражувачки насочени**, т.е. дека се обидуваат да изнајдат што повеќе факти за дадениот случај, со цел пред јавноста да дадат сепопфатна слика за актерите и начинот како е изведена коруптивната зделка, а пред се вмешаноста на институции и поединци, претставници на власта и на политичките партии. Тоа го покажува процентот на новинарски производи во кои е употребена некоја од општите истражувачки алатки, со цел новинарскиот производ да може да се класифицира во делот на новинарството наречен истражувачко новинарство. Од вкупно 140 објавени стории само 23 имаат вградено некаква истражувачка алатка. Во крајна линија тоа се покажува и со финалниот резултат:

После 40 дена новинарски труд и напор, во медиумите не е објавено ниту едно конкретно име на носител на јавна функција или

претставник на политичка партија во Македонија, кое ќе биде, барем, сериозно индицирано, осомничено, како учесник во коруптивната зделка во аферата Телеком.

- Извештајот и коментарот, доминантни форми

Заклучокот за неистражувачкиот карактер во новинарските производи околу аферата Телеком, е поткрепен и со жанровската поделба на сториите во кои е употребена истражувачка алатка. Според овие статистички показатели, се гледа дека во однос на оваа афера доминирале **извештајот и коментарот**, што сепак не спаѓаат во соодветни и пожелни жанрови кои се ползуваат во истражувачкото новинарство.

Класичната анализа, интервјуто, а пред се статијата, се застапени во незначителен, минорен процент, што самото по себе укажува на односот кон темелно истражувачко новинарство, кога станува збор за конкретниот случај, аферата Телеком.

- Изјавите, доминантна истражувачка алатка

Во однос на истражувачките алатки или методи употребени во текстовите, се забележува **Следени медиуми од агенцијата „Прес Клипинг“ и од сопствени согледувања врз кои е правена оваа анализа:**

Печатени:

1. Дневник
2. Вест
3. Утрински Весник
4. Вечер
5. Нова Македонија
6. Факти
7. Фокус Дневен
8. Журнал Плус
9. Капитал Дневен
10. Бизнис
11. Фокус
12. Капитал

Електронски медиуми:

1. МТВ 1
2. Алфа Тв
3. Сител
4. Канал 5
5. Телма
6. Алсат М
7. Македонско радио
8. Радио Слободна Европа

дека доминираат **изјавите** и кратки интервјуа (со изворите), а недостасуваат вкрстување на извори, архивско истражување и сеопфатна анализа. Тие се вклучени доминантно во споменатите три анализи кои ги пронајдовме во два медиума.

- Печатените или онлајн медиумите не ја ползуваат предноста од просторот

Иако сите медиуми по својата генерална природа се податни за истражувачко новинарство, сметаме дека печатените и онлајн медиумите се поподатни во конкретниот случај, затоа што во делот од електронските медиуми се следени чисто информативните емисии, вестите, кои често се ограничени со простор од продукциски аспект. Сепак, печатените и онлајн медиумите не ја искористиле таа своја предност, иако процентот е нешто поповолен кај печатените. Во нив, исто така, доминираат вестите и извештаите, а дури потоа извештаите со истражувачки елемент. Анализи има само три. По извештаите со истражувачки елемент, доминираат коментарите и освртите, што потврдува дека ниту печатените, ниту онлајн медиумите не ја исползувале природата на својот медиум за да имплементираат истражувачко новинарство. Исклучоци се Утрински весник, дневниот и неделниот Фокус.

9. Радио Дојче Веле
10. Канал 77

Интернет медиуми:

1. Иди Види
2. НетПрес
3. Е-Репортер
4. Курир
5. МакФакс
6. Кирилица
7. МК Фондови
8. Журнал
9. Плус Инфо
10. Многоо
11. 24 Вести
12. Капитал
13. Инпрес
14. Охрид Њуз
15. Прес 24
16. СЕ Тајмс
17. Точка
18. Скај